Влада – Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 221 (1221) ♦ Четвер, 23 листопада 1995 року ♦ Ціна договірна

Зблизивши Південь і Північ, станемо ближче до Заходу

Учора завершився дводенний офіційний візит Президента Латвійської Республіки Гунтіса Улманіса в Україну. Відбулися його зустрічі з Головою Верховної Ради Олександром Морозом, Президентом України Леонідом Кучмою, Прем'єр-міністром Євгеном Марчуком.

У розмові з Гунтісом Улманісом Олександр Мороз повідомив, що у Верховній Раді буде створена група депутатів, які координуватимуть роботу зі своїми латвійськими колегами.

Президент Латвії також виступив перед студентами і викладачами Київського університету, відзначивши важливість налагодження тісних українсько-латвійських відносин.

Відбулися двосторонні переговори між делегаціями обох країн. Їх підсумком стало підписання спільних документів.

Зокрема, укладено угоди про вільну торгівлю, співпрацю у галузі інформації, уникнення подвійного оподаткування в торгівлі, трудову діяльність і соціальний захист осіб, що постійно проживають на територіях обох країн, про співпрацю у галузі науки, освіти та культури. Латвійське і українське міністерства внутрішніх справ підписали протокол про співпрацю у боротьбі з організованою злочинністю.

До речі, угода про вільну торгівлю з Латвією завершила оформлення правової бази для здійснення нашою країною вільної торгівлі на території трьох прибалтійських держав.

Після підписання документів у Маріїнському палаці Гунтіс Улманіс зазначив, що просування Заходу на Схід неможливе без зближення Півночі і Півдня. «Україна відіграє стабілізуючу роль у Європі. Я бажаю вам динамізму, щирості і швидкого виходу з економічної кризи», — сказав Президент Латвії.

План приватизації виконаємо!

Фонд Держмайна України планує завершити приватизацію підприємств харчової й переробної промисловості в першому півріччі наступного року. Про це заявив у своєму виступі його голова Юрій Єхануров на Всеукраїнських зборах керівників приватизованих підприємств галузі.

Необхідність якнайскорішого завершення приватизації підприємств харчової промисловості продиктована тим, що галузь може забезпечити швидкий обіг коштів, а відтак є пріоритетною для вкладення інвестицій. За офіційними даними Міністерства економіки, в агропромисловому комплексі України налічується понад дві тисячі переробних підприємств, у тому числі 1680 підприємств загальнодержавної власності і 400 — комунальної. При цьому більш як 130 підприємств, підпорядкованих Держкомхарчопрому, не підлягають приватизації з огляду на їх загальнодержавне значення.

Скільки важить шахтарський «лимон»?

Уже потроху відвикаємо від планів «громадьє» та соціалістичних зобов'язань, тим паче підвищених, особливо від їх дострокового виконання, а тут шахта «Самарська» на Дніпропетровщині саме в ці листопадові дні упоралася з річною програмою видобутку вугілля. На-гора піднято рівно мільйон тонн палива — а це «лимон», що набагато вагоміший, не підвладний знецінненню й інфляції та обміну на «зелень», ніж «лимон» наших нікчемних і уже практично зітертих купоно-карбованців.

До речі, бувалий в бувальцях директор «Самарської» Михайло Уманенко заявив, що успіх гірників пояснюється винятково свідомістю і громадською зрілістю, відповідальністю перед батьківщиною, організованістю та дисципліною. Шахтарі уміють не лише страйкувати, але й чудово працювати.

Який одесит не знає цієї пісні! Та й не лише одесит. Кожен, хто удостоївся честі загоряти на пляжах Лонжерона або Аркадії, мав змогу годинами слухати слова цієї народної пісні, під яку приємно попивати пивко й розмірковувати про те горе, якого зазнала Одеса. А чим живе Причорномор'я сьогодні, які проблеми хвилюють одеситів, які анекдоти у них популярні?

Про це читайте на 13-й сторінці.
А нам залишається побажати Одесі: «Живи и процветай». Як у пісні.

Передплата-96

Друзі! «Голос України» проводить для своїх передплатників-96 лотерею. Ті, хто з нами вже п'ять років, напевне, пам'ятають минулі розіграші. Ще більше запам'яталося тим читачам, котрим пощастило виграти. А таких в Україні, повірте, сотні!

Друзі! Ви станете учасниками розіграшу нашої лотереї за умови, якщо передплатите «Голос України» відразу на шість місяців. Опісля надсилаєте до редакції листівку, де вказуєте:

прізвище; ім'я; по батькові; домашню адресу; номер квитанції; номер поштового відділення, яке оформило передплату.

Розіграш лотереї – у січні 1996 року. Нагадуємо: передплатна ціна на I півріччя – 900 тис. крб., передплатний індекс українського варіанта – 60955, російського – 60997.

Продовжуємо знайомити вас із новими спонсорами нашої лотереї:

20. ***Кіровоградський міськмолзавод*** **(директор Віктор Березюк) – пральна машина.**

21. ***Рівненське об'єднання «Рівнеліс»*** **(генеральний директор Микола Шершун) – ліцензія на відстріл дикого кабана у найкращих мисливських угіддях.**

22. ***Рівненське АТ «Смига»*** **(президент Микола Ніколайчук) – комод «Дубен-9».**

23. ***ВАТ Рівненський завод тракторних агрегатів*** **(генеральний директор Віталій Опришко) – опалювальний котел.**

24. ***Херсонське АТ «Завод Дельта»*** **(директор Олег Федін) – 15 бідонів (пластмасових) місткістю 40 літрів.**

25. ***Луганський хіміко-фармацевтичний завод*** **(директор І. Байдюк) – призи на суму 25 млн. крб.**

26. ***Ровеньківське орендне підприємство «Шахта № 71 «Індустрія»*** **(директор С. Шкроб) – призи на суму 50 млн. крб.**

27. ***Полтавське державне лісогосподарське об'єднання «Полтаваліс»*** **(генеральний директор Іван Дорошенко) – сувеніри.**

28. ....

Шановні добродії!

Під час передплатної кампанії тут може міститися назва і вашої фірми чи підприємства. Пропозиції за тел. 446-72-63.

Друзі! Стежте за газетою! Щотижня у нас збільшуватиметься асортимент товарів для розіграшу лотереї.

У номер

З нагоди обрання Президента Республіки Польща

21 листопада Президент України Леонід Кучма надіслав листа Александру Квасневському, обраному Президентом Республіки Польща в ході нещодавніх виборів.

В листі Президент Л.Кучма від імені народу України і від себе особисто щиро привітав А.Квасневського з перемогою у президентських виборах. Він висловив переконання, що відносини тісного партнерства між Україною і Республікою Польща й далі розвиватимуться по висхідній на користь наших народів, в інтересах подальшого зміцнення стабільності і безпеки як у регіоні Центральної та Східної Європи, так і на континенті в цілому. Користуючись цією нагодою, Президент Л.Кучма підтвердив наше незмінне прагнення до подальшого розширення і поглиблення політичного діалогу між Україною і Польщею. Він висловив впевненість, що існує чимало реальних можливостей для того, щоб піднести наше співробітництво на якісно новий рівень, який відповідав би взаємним національним інтересам. Президент Л.Кучма побажав А.Квасневському успіхів у його відповідальній діяльності, а народові Республіки Польща — щастя і благополуччя.

Прес-центр МЗС України.

Бюджет — закон для всіх

Сказати, що стосунки між Президентом і парламентом безхмарні, було б нечесно, проте іншої Верховної Ради в нас немає. Про це заявив Леонід Кучма на зустрічі з представниками фракцій «Комуністи України за соціальну справедливість і народовладдя» та соціалістичної фракції Верховної Ради.

Попереду в парламенті велика робота — прийняття бюджету. В її процесі побачимо, наголосив Президент, чи є проблеми між законодавцями та урядом, адже бюджет повинен бути законом, за яким працюють усі. Під час зустрічі також обговорювалися питання прийняття нової Конституції України, ставлення до Міжпарламентської асамблеї СНД, співробітництва Президента з депутатським корпусом.

На закінчення Президент відповів на запитання журналістів.

Укрінформ.

Хліб і цукор — для топок?

У Москві відбуваються українсько-російські переговори про поставки до України енергоносіїв з Росії в 1996 році. Як передає спеціальний кореспондент агентства «Інтерфакс- Україна», сторони обговорюють нову українську концепцію розрахунків за поставки газу і нафти. Українську делегацію очолює перший віце-прем'єр Павло Лазаренко, російську — перший віце-прем'єр Олег Сосковець і голова правління РАТ «Газпром» Рем Вяхірєв.

На початку місяця у Києві було досягнуто домовленості «про розділення механізму оплати за транзит газу і безпосередню оплату за його споживання підприємствами України». Україна запропонувала нову концепцію свого газозабезпечення, згідно з якою комерційні структури, маючи прямі договірні стосунки з російським «Газпромом», пропонуватимуть для продажу на Українській енергетичній біржі (які передбачено створити) необхідні обсяги російського газу.

Українська делегація має намір домовитись про поставки через АТ «Росконтракт» у 1996 році 4,5 мільйона тонн нафти, а також визначити порядок оплати за поставки близько 50 мільярдів кубометрів газу. При цьому Україна має намір здійснювати оплату за поставлений газ частково сільськогосподарською і промисловою продукцією.

Парламентська хроніка

Поспішати... повільно?

Схоже, підтвердженням цієї дещо парадоксальної істини став і минулий сесійний вівторок. На жаль, продуктивним цей робочий день не назвеш. Принаймні з 10 питань, внесених до порядку денного на 21 листопада, сесія розглянула чотири. Це, зокрема, проект закону про промислово-фінансові групи в Україні, а також проект закону про державне регулювання виробництва й торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами.

Про зміст і суть їх наша газета вже писала, бо перше питання нині розглядалося у третьому читанні, а тютюново-алкогольне — у другому. Нагадаю лише, що навколо першого питання ось уже тривалий час точаться принципово-непримиренні баталії, за якими — різне політичне бачення суті закону. Лобі докорінних ринкових реформ (центристи й частина правих) вбачає в ньому крок до нормалізації фінансово-економічної ситуації в Україні, а ліві — крок до капіталізації. Зрештою, шляхом консультацій та узгодження позицій депутатські фракції та групи дійшли спільного компромісного рішення. Воно й лягло в основу постанови про прийняття цього в чомусь доленосного документа.

Денне та вечірнє засідання 21 листопада

Процедура постатейного голосування «тютюново-алкогольного» закону, з відверненням уваги на з'ясування другорядних обставин, зайняла надто багато часу. Вочевидь, дається взнаки інерція, коли недостатньо відповідальну роботу над проектами під час розгляду їх у комісіях надолужують з'ясуванням деталей уже під час пленарних засідань. Так було досі (від мікрофонів). Так нерідко чиниться й нині (запитання й виступи з місць). А робочий час невблаганно спливає...

Нарешті, вже «під завісу», вдалося розглянути ще два питання «банківського блоку». Зокрема, про кошторис Національного банку України на 1995 рік, а також про проект закону щодо внесення зміни до статті 22 Закону «Про банки і банківську діяльність». Особливого прагнення дискутувати з приводу їх суті депутати не виявили. Хоча кілька вельми «незручних» запитань вони все-таки поставили голові правління Національного банку В. Ющенку. Наприклад, чи є логіка і здоровий глузд у тому, що питання про кошторис на 1995 рік вирішують тепер, за місяць до завершення року? Було ряд запитань «на засипку» і в ході обговорення другого проекту закону «банківського блоку». Загнати «на слизьке» В. Ющенка не вдалося, але й згоди дійти — також. Голосування і прийняття остаточного рішення довелося перенести.

Отже, 6 питань залишилися, так би мовити, за межею можливостей законодавців. Серед них — про внесення змін і доповнень до Закону про Службу безпеки України; про приєднання до Угоди про Міжпарламентську асамблею держав — учасниць СНД; про дострокове припинення повноважень народних депутатів, які не працюють у Верховній Раді на постійній основі, та деякі інші. За своїм значенням вони вочевидь переважають хоча б оте «тютюново-алкогольне», та все ж залишилися на другому плані. Поспішати і справді треба, мабуть, повільно. Але чи ж настільки?

Іван ДМИТРЕНКО.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

СБУ в законі

Ранкове засідання 22 листопада

Висловившись під час традиційної ранкової «розминки» з приводу розгляду тих чи інших проблем сьогодення, народні депутати повернулися до питання про внесення змін і доповнень до статті 22 Закону про банківську діяльність. Думки тут розділилися. Одні парламентарії, як-от Н. Вітренко, В. Марченко, звинуватили головуючого у спробі «протягнути» питання, яке, на їхню думку, зал не підтримує. Вони вважають, що від розширення прав комерційних банків народне господарство не виграє. Інші народні депутати, зокрема В.Гетьман, а також голова правління Національного банку В. Ющенко, запевняли, що розширена участь комерційних банків у формуванні фінансового ринку дасть можливість стабілізувати фінансову систему і не вдаватися до чергової емісії за рахунок трудового люду. Той самий В. Гетьман запропонував голосувати з цього приводу поіменно, щоб, мовляв, виборці бачили, хто блокує стабілізаційні процеси у фінансовій галузі. Парламентарії погодилися голосувати поіменно, але рішення на користь комерційних банків не прийняли. Питання знято з розгляду.

Потім у другому читанні розглядали зміни і доповнення до закону про Службу безпеки України. Як наголосив доповідач О. Чорноусенко, виникла необхідність привести цей закон у відповідність з іншими законодавчими актами. Зокрема, визначитися щодо регіональних органів безпеки, щодо конфіскованих службою матеріальних цінностей, захисту окремих соціальних прав працівників спецслужби. Але особливі дебати розгорілися щодо статті 12, в якій ідеться про можливість втручання військової контррозвідки СБУ у діяльність розвідників Міністерства оборони. Думки розділилися: одні вважають, що таке втручання потрібне, і просили підтримати поправку народного депутата О. Скипальського — генерала СБУ, інші навпаки. Врешті-решт поправку не прийняли.

Насамкінець парламентарії прийняли ще низку поправок і доповнень до закону України про Службу безпеки України і схвалили його в цілому. А також прийняли відповідну постанову про введення цього закону в дію.

Анатолій БЕНЬ.

Наша хата скраю.., чи в рамках Міжпарламентської асамблеї СНД?

Виступ заступника Голови Верховної Ради України Олега ДЬОМІНА на сесії 17 листопада 1995 року

Шановні народні депутати!

Учора на тривалому засіданні ради фракцій обговорювалися різні можливості у зв'язку із ситуацією, що склалася. Не буду переповідати висловлені пропозиції. Скажу лише, що більшість голосів (хоча сьогодні підходили представники окремих фракцій і говорили, що більшості не було) прийнято рішення: заслухати сьогодні інформацію (в даному разі мою) і після цього визначити термін для подальшого розгляду у фракціях, комісіях, групах питання щодо приєднання Верховної Ради України до Угоди про Міжпарламентську асамблею держав—учасниць СНД для того, щоб через якийсь час згідно з Регламентом розглянути його остаточно і винести на голосування.

Шановні народні депутати! Ніхто сьогодні не заперечуватиме, що авторитет України як незалежної, розвиненої, виважено діючої держави зростає. Всі ми є свідками, а нерідко — учасниками цього процесу. І прикладів активної участі України в міжнародних організаціях можна навести чимало.

Найбільш показовим є наш вступ до Ради Європи, який відкрив нові перспективи до інтеграції України у світове співтовариство.

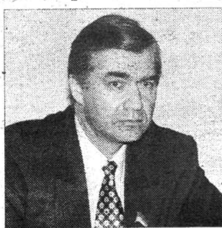

Ви також знаєте, якого розвитку останнім часом набули й наші міжпарламентські зв'язки. Вже створено близько 40 робочих груп з народних депутатів для взаємодії з парламентами інших країн.

Прагне зробити більш системною свою роботу і делегація Верховної Ради України в Міжпарламентській асамблеї країн СНД, яку Президія Верховної Ради доручила очолити мені. Поки що Україна бере участь у роботі цієї Асамблеї в статусі спостерігача. Але історія взаємних контактів, співпраця Верховної Ради як з парламентами інших країн, так і безпосередньо з Міжпарламентською асамблеєю підтверджує потребу їх подальшого поглиблення.

Верховній Раді слід визначитися щодо участі в МПА ще й тому, що навколо цієї проблеми, як ми бачимо, з'явилося чимало чуток, пліток, політичних заяв, а то й просто інсинуацій. Скажімо, таких, що нібито з приєднанням України до Міжпарламентської асамблеї наші солдати стануть воювати у "гарячих точках" СНД.

Одразу хочу сказати, що рішення (підкреслюю: рішення!) щодо економічних зв'язків, економічної інтеграції, політичного чи оборонного співробітництва в рамках СНД приймається тільки Президентом України, Кабінетом міністрів України та іншими структурами виконавчої влади, які, до речі, сьогодні представлені в 57 робочих органах СНД із 74. Цей аналіз є у вас на руках — подивіться уважно. Міжпарламентська асамблея — один з цих 74-х органів, і там стоїть прочерк.

Верховна Рада, як ви знаєте, тільки ратифікує за потреби ці угоди, знову ж таки за поданням Президента і Кабінету міністрів.

Що стосується безпосередньої участі нашої Верховної Ради у процесах, що відбуваються в СНД, то це можливо лише в Міжпарламентській асамблеї як дорадчому органі (по суті, міжнародній громадській організації), документи якого мають не обов'язковий, а рекомендаційний характер. Але, на жаль, і цієї можливості ми в повному обсязі сьогодні не маємо.

(Закінчення на 7-й стор.).

Коментар

БЮДЖЕТ-95: А ЧИ БУВ ХЛОПЧИК?!

НА МИНУЛОМУ тижні уряд відрапортував парламенту не лише усно (вустами віце-прем'єр-міністра Романа Шпека), а й письмово (у вигляді змін і доповнень до закону України «Про державний бюджет на 1995 рік»). Останній документ дозволяє без емоцій проаналізувати кризові явища у суспільстві.

Отже, за січень-вересень цього року порівняно з відповідним періодом минулого року обсяг ВВП скоротився на 12,6 відсотка, промислового виробництва — на 14,4, обсяги капітальних вкладень — на 30. Звідси, як кажуть, халепа з виконанням бюджетів усіх рівнів. За цей час доходна частина усіх бюджетів одержала лише 58,9 відсотка річних призначень коштів, тобто не дорахувалась близько182,6 трильйона карбованців. Крім того, понад 80 трильйонів карбованців недоотримано податку на додану вартість внаслідок численних пільг, приблизно стільки ж рентної плати за нафту й газ та різниці в цінах на газ, 65,1 трильйона карбованців не надійшли в місцеві бюджети через мляве розгортання процесів малої приватизації. Продовжують зростати втрати бюджетів усіх рівнів через погіршення макроекономічних показників, платіжної дисципліни, що спричиняє значні недоїмки до Пенсійного фонду. Крім того, чимало планів уряду з різних причин залишилися лише планами — це стосується фонду паливно-енергетичного комплексу, порядку внесення відповідних сум за перевитрату фондів споживання тощо.

Пошук додаткових фінансових ресурсів, за рахунок яких уряд мав не лише зміцнити позиції доходної частини консолідованого бюджету, а й пригасити полум'я страйкового руху в шахтарських колективах, природно загострив протистояння законодавців і урядовців. З рядом пропозицій уряду — відраховувати 5 відсотків коштів від реалізації товарів (робіт, послуг), підняти ставку амортизаційних відрахувань до 25 відсотків тощо — не погоджуються народні депутати, а з рядом пропозицій парламентаріїв — Президент України. Власне, урядовий проект першої статті закону України «Про державний бюджет України на 1995 рік», який передбачає граничний розмір дефіциту у 331.566.974,9 мільйона карбованців, викликає сумніви навіть у міністра фінансів Петра Германчука. Принаймні, суперечки довкола бюджету через дев'ять місяців після його зачаття викликають запитання у спостерігачів: «А чи був хлопчик?»

Сергій ВЛАД.

Благі наміри приведуть і до пекла

Точка зору

НА ДУМКУ голови Комісії з питань фінансів і банківської діяльності Віктора Суслова, нестабільність і непередбачуваність у сфері податкового законодавства — результат постійних спроб виконавчої влади втручатися в сферу виняткової компетенції законодавців.

— Вікторе Івановичу, схоже, за прикладами далеко ходити не треба.

— Кожний день дає нові приклади. Дійшло до того, що виконавча влада сьогодні відверто нехтує рішеннями законодавчої. Наприклад, ветом парламенту на вересневий Указ Президента України, яким було запроваджено новий податок розміром 5 відсотків з реалізації товарів (робіт, послуг). А встановлювати нові види податків — це прерогатива, згідно зі ст. 18 Конституційного договору, парламенту, а не Президента.

— Зважаючи на шахтарські заворушення та мізерність доходної частини бюджету, проте, Президента можна зрозуміти...

— Благі наміри, між іншим, можуть привести й до пекла. Слід визначитися, зрештою, в якому суспільстві ми живемо. Якщо в правовому, то керуватися слід чинним законодавством. А недавню спробу реанімувати цей податок телеграмою Головної податкової інспекції, до того ж заднім числом, я розцінюю як прагнення з корінням вирвати паростки правової держави. Якщо, звісно, за цим усім не стоїть політична інтрига з далеким прицілом. Верховна Рада змушена була ще раз підтвердити своє вето — цей податок не стягуватимуть.

— Схоже, ви не вітаєте взагалі нові види податків.

— Ви маєте рацію. Адже держава не збирає сотні трильйонів карбованців уже встановлених податків. Одночасно парламент скасував податкові пільги на підакцизні товари, що їх імпортують. Особливо я хочу наголосити, що цей законопроект було підготовлено народними депутатами, а не урядом. А він досі намагається йти хибним шляхом запровадження нових податків та підвищення ставок наявних. Щоправда, з кращих міркувань.

— Загальна оцінка скасованих пільг, як відомо, становить близько 400 трильйонів карбованців. А які ще заходи ви можете запропонувати для поповнення доходної частини бюджету?

— Наприклад, відновлення державної монополії на виробництво та продаж спирту. Комісія вже внесла цей законопроект на розгляд парламенту.

— Ваше ставлення до запровадження акцизного збору на світлі нафтопродукти?

— Позитивне. І, зазначте, стару редакцію 37-ї статті «Про державний бюджет на 1995 рік» ніхто ж бо не скасовував, вона просто не припала до душі урядові. Та акциз розміром 15 відсотків, установлений Законом, не стягують. Знову втрати бюджету.

— Вікторе Івановичу, на думку багатьох спостерігачів, цього року дефіцит бюджету перевищить 350 трильйонів карбованців. І уряд за старим звичаєм його спише?

— Президент України пропонує затвердити дефіцит бюджету на рівні 331 трильйона карбованців. Є надія перетворити значну його частину на зовнішній борг, а не списати, як було раніше.

— Отож, ваше резюме?

— Податки треба знижувати. Сьогодні це головне для нашого бюджету.

Записав
Сергій ВУСАТИЙ.

Приватизація

ВЛАСНІСТЬ: СОБАКА НА СІНІ

УКРАЇНА не може похвалитися ходом приватизації. Хто гальмує процес? Про це розмірковує начальник Рівненського регіонального відділення Фонду державного майна України Валерій МАРЧЕВСЬКИЙ.

— Відповідно до Указу Президента України № 827 на Рівненщині мають змінити форму власності 613 об'єктів малої приватизації.

З них 81 — державної форми власності, а решта — комунальної. Приватизували близько третини. 140 об'єктів, призначених до приватизації ще цього року, перебувають «у стадії розробки».

Що стримує процес приватизації?

Передовсім — недосконалість законодавства, дія суперечливих законів, указів Президента, декретів та постанов Кабінету міністрів, наказів та рішень інших органів виконавчої влади з питань приватизації. До того ж приймаються нові законодавчі акти, а старі не скасовуються. А це — додаткові труднощі як органам приватизації, так і потенційним покупцям.

Ось приклад. В Указі Президента від 19 лютого 1994 року «Про єдину систему органів приватизації в Україні» сказано, що з моменту прийняття рішення про приватизацію певного об'єкта відповідний орган приватизації має право як власник розпоряджатися майном, затверджувати статут підприємства, призначати чи звільняти його керівника. Указом же Президента від 19 червня ц.р. «Про забезпечення управління майном, що перебуває у загальнодержавній власності, у процесі його приватизації» функції затвердження статутів та призначення і звільнення керівників підприємств передані відповідним міністерствам.

І ось що виходить на практиці. Скажімо, орган приватизації приймає рішення про зміну форми власності якогось підприємства. Керівник його, не будучи впевненим, що після зміни форми власності його залишать на посаді, починає усіляко стримувати цей процес. Орган приватизації звільнити його не може, оскільки це прерогатива міністерства, якому не вигідно позбуватися власності, бо ніким буде керувати. От і виходить, що найбільша протидія процесам приватизації чиниться саме центральними органами державної влади.

Комісія ФДМУ якось з'ясувала, що затоплений водою Клесівський кам'яний кар'єр, що у Рокитнівському районі, не працює з квітня 1993 року. Будівлі не охороняються, машини й обладнання розкомплектовано й розкрадено. Директор пан Владийчук, який на момент перевірки був у нетверезому стані, давати комісії бодай найменші пояснення відмовився. Звільнити з посади цього «керівника» комісія не може, а міністерство не хоче. Кому ж вигідно, щоб у країні панували хаос і безладдя? Або ще приклад. У Дубні міськрада хоче вилучити з переліку об'єктів, які підлягають приватизації, 4 продмаги: у них, мовляв, уже навіть не продають хліба. Як це сталося? Рішення про приватизацію цих магазинів було прийняте, але незацікавлені у приватизації керівники припинили активну фінансово-господарську діяльність, набрали кредитів на придбання хліба, молока, м'ясопродуктів, але з постачальниками своєчасно не розрахувалися — і ті припинили давати продукцію. І ось тепер порушується питання не про передачу магазинів новим господарям, а про виключення їх з процесу приватизації...

Записав Сергій
МЕЛЬНИЧУК.

Рівненська область.

І Запоріжжя матиме власний флот

Після утворення судноплавної акціонерної компанії «Укррічфлот» малі судна, що обслуговують місцеві маршрути, залишилися в підпорядкуванні держави, тож можна вважати — стали нічиїми.

Навряд чи варто довго пояснювати, що може статися найближчим часом, коли не змінити стану справ.

— Можемо взагалі лишитися без теплоходів і спеціалістів, а отже, матимемо величезні неприємності з власниками дачних та городніх ділянок, розташованих за межами міста, — каже голова Запорізької міської Ради народних депутатів Олександр Головко.

Щоб цього не сталося, мер вирішив ініціювати передання «малого флоту» до міської власності. Звичайно, добре усвідомлюючи, яка нелегка ноша звалиться на плечі бюджету.

У Запоріжжі нині є 16 малих суден. Два з них орендують підприємства міста, тож пасажирів вони не возять. Як, звісно, і буксир. Три судна з тринадцяти, котрі обслуговують приміські маршрути, треба терміново списати, бо вони відпрацювали свій вік ще 18 років тому. Два судна мають бути списані наступного року. Решта — аж 8 — збереже свою працездатність до 2003 — 2018 року. Щоправда, якщо чотирьом з них буде зроблено нині середній ремонт, а двом — повний.

За попередніми підрахунками, для забезпечення нормальної роботи муніципального флоту — хоч і малого, але зі своїм штатом (273 чоловіки) й іншими статтями витрат щонайменше знадобиться 200 мільярдів карбованців. Майже стільки, скільки йде на дотації всьому міському автобусному парку. І варто додати, що річковий порт лише зітхне з полегкістю, якщо місто «забере» «малий флот», бо тільки нинішнього року портовикам доводилося «закладати» собі 160 мільярдів збитків.

Володимир ДУПАК.

Запорізька область.

КУРСИ ВАЛЮТ

	КУПІВЛЯ			ПРОДАЖ		
	USD	DM	RUR	USD	DM	RUR
Рівне	184	127	38	190	132	41
Чернівці	185	130	35	189	135	139
Чернігів	185	130	39	188	133	40
Житомир	183–185	126–129	38–39,5	189	130–132	40–41

Хроніка. Факти. Події

• *Вашингтон*

Мир у Боснії буде?

Церемонія парафування угоди про мир у Боснії відбулася на базі ВПС США Райт-Паттерсон поблизу міста Дейтон (штат Огайо), де протягом останніх трьох тижнів тривали важкі переговори про врегулювання балканської кризи. Свої ініціали під загальною рамковою угодою та 11 додатками до неї поставили Президент Сербії Слободан Мілошевич, Президент Хорватії Франьо Туджман і Голова Президії Боснії і Герцеговини Алія Ізетбегович. Як свідки під час попереднього підписання цих міжнародних документів виступили керівники делегацій країн — членів «контактної групи» — Сполучених Штатів, Росії, Великобританії, Франції та ФРН, у тому числі держсекретар США Уоррен Крістофер і заступник міністра закордонних справ РФ Ігор Іванов.

• *Брюссель*

Альянс готовий

Північноатлантичний союз готовий розпочати розгортання своїх військ у Боснії і Герцеговині. Відразу після повідомлення Президента США Білла Клінтона про підписання мирної угоди в Дейтоні офіційний представник НАТО в Брюсселі заявив, що «альянс готовий до виконання військових аспектів цієї угоди відповідно до резолюції Ради Безпеки ООН».

• *Женева*

Модель безпеки для Європи

Запобігання конфліктам, врегулювання криз, вироблення моделі безпеки Європи для XXI століття — такими бачить свої пріоритети Швейцарія протягом наступного в 1996 році головування в Організації з питань безпеки та співробітництва в Європі. Глава швейцарської дипломатії Флавіо Котті, який повідомив про це на прес-конференції в Берні, підкреслив, що наголос буде зроблено на поважанні прав людини, і насамперед, прав меншин, та на вдосконаленні структур самої ОБСЄ. В конкретному плані ОБСЄ, найвірогідніше, буде доручено організацію виборів у Боснії в рамках відновлення мирного життя в цій республіці, якщо сторони конфлікту досягнуть згоди.

• *Нью-Йорк*

Останній лід Сергія Гринькова

У США під час тренування на олімпійській льодовій арені міста Лейк-Плесід у понеділок раптово помер відомий російський фігурист Сергій Гриньков. Смерть настигла 28-річного двократного чемпіона світу та Олімпійських ігор в момент, коли він виконував «підтримку» своєї партнерки і дружини Катерини.

За повідомленнями кореспондентів «Голосу України» та інформаційних агентств.

Всі залишилися незадоволеними

Як заявив кореспонденту Укрінформу перший заступник міністра закордонних справ України Антон Бутейко, Україна сподівається на прогрес у врегулюванні двох важливих моментів широкомасштабного політичного українсько-румунського договору — преамбули та другої статті документа, які щодо непорушності кордонів та відсутності будь-яких територіальних претензій двох держав одна до одної.

Черговий раунд двосторонніх консультацій, який відбувся минулого тижня у Бухаресті, був присвячений пошуку взаємоприйнятних формулювань, але знов завершився безрезультатно. Україна докладала необхідних зусиль для досягнення компромісу, не втрачає надії знайти його, що дозволить прискорити укладення договору між Україною і Румунією, підкреслив Антон Бутейко.

Під час прес-конференції, яка відбулася у Бухаресті, Антон Бутейко, котрий очолював українську делегацію, констатував, що сторонам вдалося узгодити лише деякі спільні формули. Керівник української делегації висловив незадоволення таким результатом. Керівник румунської делегації, державний секретар МЗС Румунії Марчелло Діну зазначив, що останні консультації пройшли в світлі добрих відносин, які Румунія намагається розбудовувати з Україною, виходячи з розуміння того місця, що його займає Українська держава в румунських зовнішніх відносинах як її найголовніший сусід. Водночас Марчелло Діну підкреслив, що консолідація незалежності та суверенності України є дуже важливим фактором миру і стабільності в регіоні, в чому особливо зацікавлена також Румунія.

На запитання кореспондента Укрінформу, коли розпочнуться переговори відносно континентального шельфу і чи можна острів Зміїний вважати спірним територіальним питанням, керівник української делегації відповів однозначно: Україна готова юридично закріпити розмежування континентального шельфу, але робити це доцільно після укладення політичного українсько-румунського Договору. Водночас він підкреслив, що з точки зору української сторони острів Зміїний не може бути предметом територіальної проблеми, адже це невід'ємна частина території України.

Марчелло Діну, в свою чергу, додав, що свого часу румунський уряд визначив перед урядом колишнього Радянського Союзу свою позицію щодо острова Зміїного, згідно з якою СРСР став власником острова внаслідок присилуваного протоколу. Антон Бутейко заперечив будь-яку зміну кордонів. Україна народилася в межах кордонів, що були встановлені в рамках повоєнного врегулювання Паризьким мирним договором 1947 року та наступними радянсько-румунськими договорами. Україна, образно кажучи, є дівчиною, яка не дозволить, щоб хтось їй відрізав коси. Ви можете уявити, що сталося б, як- би країни Європи стали займатися зміною кордонів, зауважив він.

Глава румунської делегації, державний секретар МЗС Румунії Марчелло Діну повідомив журналістам, що у контексті активізації політичних та економічних контактів між двома державами у першій половині наступного року відбудеться зустріч прем'єр-міністрів Румунії та України, якій передуватиме перша сесія Міжурядової консультативної ради по економічному співробітництву.

Іван КОВАЧ (Укрінформ).
Бухарест.

«Стратити не можна помилувати»?

ДИСКУСІЯ щодо смертної кари в Україні виявилася настільки гучною, що могло здатися: термінове розв'язання питання з «вишкою» — мало не головна умова членства в Раді Європи. Але чи не більше тут галасу, ніж проблем? Адже серед 39-ти країн—членів РЄ чимало й досі не приєдналися до Протоколу №6 Європейської конвенції з прав людини, який передбачає скасування смертної кари. Це, наприклад, Албанія, Молдова, Болгарія, Литва, Латвія, Туреччина та інші. Деякі країни Протокол підписали, але не ратифікували, тож смертна кара там не скасована. Тобто кожен вирішує питання, виходячи з власних умов, але зважаючи й на вимоги РЄ. Кореспондент «ГУ» Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ попросив розповісти про це деяких іноземних дипломатів.

Цвєтан НОЧЕВ, консул-радник посольства Республіки Болгарія:

— У нас вже понад два роки діє мораторій на смертну кару. Втім, у Болгарії дискутують з цього приводу й досі.

Сержиу СТАТІ, радник посольства Молдови:

— У Конституції Молдови є статті, що передбачають смертні вироки. Але зараз на їх виконання оголошено мораторій, час дії якого невизначений — до прийняття нових відповідних законів. З червня, відколи ми вступили до РЄ, жодний вирок не було здійснено.

Марек ЕШТОК, прес-секретар посольства Словаччини:

— Ми вступили до РЄ 1991 року, а смертну кару відмінили в 90-му: після «оксамитової» революції в суспільстві склалася сприятлива для цього атмосфера, і якраз тоді ми подали заяву про вступ до РЄ. У нас ситуація була зовсім іншою, ніж нині в Україні: цей крок був природнім.

Полінарас ЧИЖАУСКАС, перший секретар посольства Литви:

— Через складну криміногенну ситуацію РЄ дала відстрочку — визначений час, після якого ми повинні прийняти закони про скасування смертної кари. Поки що ми від неї не відмовилися...

Нераль БАРЛАС, третій секретар посольства Туреччини:

— Смертна кара у нас існує, але з 1980-го року — часу вступу до РЄ, вона не застосовується.

А що наші законодавці? Коментар голови постійної Комісії Верховної Ради з питань правової політики і судово-правової реформи **Володимира СТРЕТОВИЧА:**

— Питання щодо скасування смертної кари чи встановлення мораторію на смертні вироки належить виключно до компетенції Верховної Ради. Досі вона цього питання не розглядала. Кабінет міністрів може вийти до Верховної Ради із законодавчою ініціативою, де вона буде вивчена і передана на розгляд сесії — вищого законодавчого органу країни. Досі така пропозиція не надходила. Тож усі інші заяви, від кого б вони не надходили, залишаються лише особистою, приватною думкою тих, хто їх висловлює.

Ультрасучасні танцівниці влаштували виставу для мешканців німецького міста Котбуса. Її учасниці з Німеччини, Італії й Туреччини називалися... «аудіо-балеринами». З останніми їх споріднювали хіба що класичної форми пачки, виконані, проте, з плексигласу. Саме на них і було закріплено різноманітні технічні прилади: мікрофони, метрономи, радіоприлади і навіть елементи сонячних батарей. А для відтворення звуку дівчата — вочевидь пропагандистки нових художніх форм — використовували... садові граблі.

Чергові чутки про сусідські візи

Нещодавно на засіданні Координаційного комітету з питань боротьби з корупцією та організованою злочинністю голова Державного комітету у справах охорони державного кордону України Віктор Банних заявив, що державні влади Польщі, Румунії, Угорщини і Словаччини розглядають можливість запровадження візового режиму в'їзду для громадян України. Про це повідомив «Інтерфакс-Україна». Кореспондент «ГУ» звернувся до посольств названих країн — там лише здивувалися. У Головному консульському управлінні МЗС України, до компетенції якого належать усі «візові» питання, теж про подібні наміри сусідів чули вперше. Так що, схоже, це лише чутки. Кілька місяців тому подібні вже з'являлися — але тільки щодо Угорщини. Подейкували про запровадження угорських віз вже до нинішньої осені. Однак все залишилося як і раніше.

Платіть, панове підприємці!

Вперше за останні три місяці Україна досягла позитивного сальдо в зовнішньоекономічній торгівлі. Загальний оборот експорту-імпорту становить 7,7 млрд доларів. Половина його — торгівля з Росією, 22 % — з європейськими країнами, 20 % — з державами азіатського континенту. Найтісніші зв'язки маємо з Китаєм, Італією, Туреччиною, Німеччиною.

Проте поступова стабілізація економіки ще не означає розв'язання проблеми валютних інвестицій. Як зазначив на зустрічі за «круглим столом» за участю міжнародних експертів ООН з промислового розвитку (ЮНІДО) та експертів України, представників міністерств і відомств, заступник міністра фінансів України Борис Соболев, наша економіка ще не готова сприймати великих вкладень: з одного мільярда доларів освоєно лише 300 мільйонів.

Основною перепоною пан Соболев вважає безвідповідальність підприємців, що не звикли «платити за рахунками». Скажімо, внутрішні неплатежі підприємств за енергоносії сягнули вже 260 трильйонів карбованців.

Надія БЕДРИЧУК.

Експрес-інтерв'ю

Не розстанусь з... Інтерполом

УКРАЇНА бере участь у роботі 11-го міжнародного симпозіуму з проблем судової наукової експертизи, який з ініціативи Інтерполу відбувається у французькому місті Ліоні, де й розташований генеральний секретаріат Інтерполу.

На прохання кореспондента «ГУ» Людмили ФІСЮН член української делегації, голова Фонду підтримання досліджень у сфері національної безпеки Валерій КРИВОРОГ розповідає про симпозіум.

— Вже назріла нагальна необхідність об'єднати зусилля правоохоронних органів різних країн як для боротьби з міжнародною злочинністю, так і для приборкання кримінального сплеску в Україні. Фахівці десятків країн обміняються досвідом у сфері експертиз, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї, пожежами, сумнівними документами, обговорюють питання, пов'язані з автоматизацією та інформаційними технологіями.

В Ліоні передбачають розглянути чимало перспективних напрямів роботи судових експертів країн, які входять до Інтерполу. Має що розповісти і українська делегація. Приміром, про досвід у галузі фоноскопічних досліджень. Йтиметься про методи вловлювання звуків на відстані та ідентифікації осіб за голосом. Або про виявлення й використання одорологічних даних у ході розкриття злочинів, де пропонуємо оригінальні методики фіксації на місці злочину залишкових запахів, що їх не зможе відчути навіть нюх собаки.

ДЕРЖАВА І ПРАВО

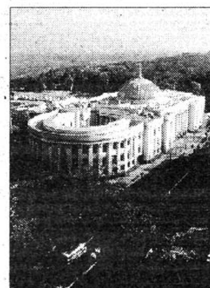

Микола ЖУЛИНСЬКИЙ: УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ В ІДЕОЛОГІЧНІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Ми прийняли новий виклик історичної долі — і відкриваємося світові у формі національної держави, щоб самоутвердитися на новому витку світової цивілізації.

Ми прагнемо творити новий державно-політичний організм, здатний до самоврядування, але цей процес гальмують антидержавні сили.

Прискорити цей процес, надати йому необоротності можна лише шляхом мобілізації духовно-моральних сил усієї нації. Потрібно запліднювати національною метою дух мільйонів, щоб якнайшвидше реалізувати, за словами Олега Ольжича, «ідею державного самоврядування».

Державне самоздійснення — головна ідея не лише для українців, а й для усіх людей, які сьогодні проживають в Україні і пов'язують свою долю, долю своїх дітей та онуків з Українською державою.

Саме тому українське суспільство мусить мати систему ціннісних орієнтацій, чітких ідеологічних координат, духовним і моральним ядром якої є українська національна ідея.

Українська національна ідея є своєрідною духовною субстанцією, розпростореною на історичний час та культурно-етнічний простір буття українського народу та порідних з ним історичною долею інших етносів. Ця та духовна й моральна енергія, яка творила «чарівне коло», оберігаючи народ від національного знесилення, визначала характер і перспективу історичного розвитку, який ми пройшли, нехай і з велетенськими витратами, долаючи трагічні прірви, через випробування на свободу і незалежність.

Саме вона, українська національна ідея, знаходить своє соціально-політичне звершення у формі української соборної, суверенної, демократичної держави.

Життєздатність національної ідеї залежить від того, чи ми вже тепер, сьогодні й надалі, забезпечимо на державному рівні такі пріоритети: національне самоврядування, духовне визволення, морально-етичне оздоровлення, територіально-державне усамостійнення.

Ці пріоритети державної політики мають бути органічно поєднані з ідеями соціальної демократії і соціальної справедливості як сьогочасних жадань усього українського народу.

Інакше важко досягти головного. Того, що висловив Іван Багряний у воєнні роки: «Об'єднати всю різномовну і різнорідну масу населення в єдину українську цілісність».

Нам потрібен єдиний суспільний організм — українська нація. Отже, наше найближче завдання — формування і зміцнення національної держави на основі поліетнічної територіальної цілісності: українського народу з титульною нацією українською та інтеграція до європейської спільності як континентального інтегрального утворення.

Чи реально витворити монолітне українське суспільство, «напоєне» високорозвиненим національним духом з відродженою та збагаченою сучасним духовним досвідом унікальною національною специфікою?

Реально, якщо українська інтелектуальна еліта сама проникнеться єдністю національного духу, вірою в неповторну цінність духовних засад нації, в необхідність забезпечення прав і свобод індивіда.

Від нас самих залежить, як швидко ми сформуємо певний тип суспільної свідомості і політичної культури, але цей складний і тривалий процес переформування суспільної свідомості тоді буде прискорений, коли українська інтелігенція стане інтелектуальним, духовним лідером у суспільно-політичних процесах.

Держава розраховує на свою національну еліту, яка забезпечує збереження і розвиток традицій, зарядження новими ідеями духовної атмосфери та модернізацію суспільства в річищі нових цивілізованих «вимог». Бо саме еліта вияскравлює, увиразнює характер нації як територіальної політичної нації.

Модернізація українського суспільства на новій системі ідеологічних координат немислима без державної мовної політики, пріоритетом якої має бути розвиток української мови як консолідуючої духовної сили українського суспільства. Українська мова має забезпечувати всі сфери життєдіяльності державного організму, нею мають послуговуватися інтелектуальні та політичні верстви України.

Якщо інтелектуальна еліта нації не буде органічною і духовно стимулюючою часткою свого народу, якщо кожен з українських інтелігентів не прагнутиме, мовлячи словами Івана Франка, «виростати духом», і не формуватиме рідною мовою новий, запліднений ідеєю повсякчасного руху і зросту духовний клімат у суспільстві, ця нація не матиме динамічного розвитку. Доки українська мова не набуде статусу справжнього, єдинодержавного, а не демократично-формального засобу спілкування — не стане «органом високих ідей і гуманних змагань» (Іван Франко), доти не подолати нам кризи національної політичної ідентичності.

Яким же шляхом іти, щоб прискорити формування нової колективної культурної ідентичності української нації?

Думаю, нам слід перейнятися ідеєю культурної солідарності, відкритися перед світом як оновлена культурна спільність, яка ґрунтується на історично «забезпеченому» етно-територіальному просторі, на спільному способі життя, на національно базових цінностях — культурі, традиціях, звичаях, обрядах, мові, системі освіти...

Небезпідставними є передбачення, що вже на початку XXI століття на зміну міждержавним конфліктам і війнам ідеологій прийдуть нові гострі суперечності — конфлікти між культурами.

Тільки тоді ми будемо готові до культурних змагань і діалогу культур на високому цивілізованому рівні, коли в суспільній свідомості буде нова система цілісних орієнтацій, духовним і моральним осереддям якої є українська національна ідея.

Національна ідея може і повинна виступати стимулятором і консолідатором творчих державобудівничих сил індивіда і нації, бути своєрідним енергетичним ядром культурної і соціально-політичної програми самореалізації суспільства.

Та до сьогодні національну ідею як домінантну ідею державного самоздійснення українського народу не сприйнято на державному рівні. Коли зміниться ситуація? Адже на урочистих зборах, присвячених Дню незалежності України 24 серпня цього року, Президент України Леонід Кучма виступив за потребу вироблення ідеології державотворення і уточнив свою позицію щодо української національної ідеї:

«Глибоко переконаний, це — велика гуманістична ідея боротьби за щастя, добробут і свободу українського народу. Ідея, що ґрунтується на глибоких історичних традиціях, які ведуть свій родовід з життєдатних джерел Київської Русі, Галицько-Волинського князівства, Козацької держави. Ідея, яка стверджується розвиненою економікою, досягненням у культурі і науці, надійними гарантіями права і свобод людини».

То чому усі ми, державні мужі і рядові українські патріоти, не переймемося відповідальністю за те, щоб національна ідея як духовна концепція національної свідомості стала визначальним чинником консолідації українського суспільства в ім'я зміцнення Української держави?

Екскурс на кілька років назад дає можливість нам пригадати, що Колегія з питань гуманітарної політики Державної Думи України формувала цілісну систему ціннісних орієнтацій українського суспільства, концептуальним ядром якої є власна національна ідея. Головним принципом формування цієї системи ціннісних орієнтацій було урахування інтересів усіх верств суспільства, українського народу, кримськотатарського народу та інших етнічних груп України й охоплення всіх сфер економічного, політичного, інтелектуального й духовного життя суспільства. Ми перші з усіх країн колишнього СРСР розпочали розроблення за Програмою розвитку ООН методології застосування індексу людського розвитку, а саме: формування системи гуманітарної політики України. Про це, до речі, казав, відкриваючи в травні 1993 року перший спільний з Представництвом ООН в Україні Національний семінар, тодішній Прем'єр-міністр України Леонід Кучма. Було заявлено про потребу розроблення ідеології державотворення як системи гуманітарних пріоритетів задля нових структур суспільної свідомості, оновлення ментальності нації в її національно-культурній, політичній єдності та духовній суверенності.

І що? Соціальна напруженість у суспільстві не згасає, бо економічна ситуація лише виявляє тенденцію до оздоровлення, а ми боїмося заявити, що будуємо національну державу зі своєю ідеєю культуроцентризму, з новими духовними вимірами, з якими ввійдемо в постіндустріальну епоху. Якщо нема бажання прислухатися до «своїх голосів», можливо, переконає зарубіжний політолог Ернест Гелнер, який аргументовано довів, що держава, яка в наш час прагне розвиватися в річищі ринкової економіки, має бути національною. І саме тому національною, що нові умови виробництва потребують залучення інтелектуального потенціалу передусім своєї нації, а цей потенціал «вирощується» і ефективно діє в системі єдиної писемної культури як закономірного звершення мовної, освітньої, культурної, наукової політики держави.

Нам слід підтримати поривання Президента України Леоніда Кучми утверджувати дух дисциплінованої державності, яка здатна відстояти національні інтереси і пріоритети.

Слід пригасити стихійні і свідомо інспіровані імпульси антидержавної анархії, необхідно націлювати регіони на аскетичне підкорення своїх локальних претензій задля вимог і норм великої держави.

Номенклатурний сепаратизм — це синдром регіонального самоутвердження шляхом поступок у сфері національно-державних інтересів. Він небезпечний ще й тому, що виявляє тенденцію правлячої еліти закріпити право на гедоністичний спосіб життя і гарантій особистої недоторканності, яке набуте ще в період правління Брежнєва.

Тривожно спостерігати, як поглиблюється розрив між економікою і культурою, між політикою і культурою. Продовжують спрацьовувати стереотипи сприйняття останньої як відчуженої від економічного розвитку системи і не враховуються величезні можливості культури в нейтралізації «шкідливих витрат» економічного реформування і політичного життя суспільства.

Західні політологи утвердилися в переконанні, що культура — універсальна категорія, бо суспільство та його інституції є частиною культури, а сама держава має бути цілісною культурною системою, яка живе і діє як живий організм. На думку англійського політолога К. Бута, «культура є головною концепцією у політиці та історії», а сучасний російський соціокультуролог Олександр Ахієзер узагальнює: «Слабкість радянської державності полягала в тому, що вона не мала на масовому рівні міцної культурної основи».

Для кожного типу державності потрібен відповідний тип культури як основи державності. Мова йде про цілісну систему духовних пріоритетів, цілісних орієнтацій суспільства, яка працювала б на консолідацію, на нову суспільну солідарність.

Тому ми не повинні сьогодні націлювати свої зусилля на конфронтацію з Президентом України, з урядом України, а спільно працювати на витворення духовного, ідейносвітоглядного фундаменту українського суспільства. Було б великою бідою для держави, якби інтелігенція як ідейнополітична сила стала категоричним опонентом нинішніх провідників держави. Та це більшою мірою залежить не від української інтелігенції, а від Президента та уряду України.

Усіх нас тривожить нестійкість і нерішучість позиції державних діячів у визначенні національних пріоритетів, світоглядна плутанина і загравання з прокомуністичними силами. Зі свідомості багатьох керівників на місцях не витравлено «реставраційний комплекс», який

(Закінчення на 6-й стор.).

Микола ЖУЛИНСЬКИЙ: УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ В ІДЕОЛОГІЧНІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

(Початок на 5-й стор.).

зводиться до банальної тези: «а що як усе ще повернеться назад».

Не повернеться, як не закінчиться добром і сидіння на двох стільцях.

Крах СРСР як колоніальної держави остаточно засвідчив, що в колоніальних держав перспективи нема. На їх місце приходять держави національні, які організовані ідеєю духовної та економічної реформації суспільства на засадах вивільнення й акумуляції духовного потенціалу нації і прискорення інтеграції до системи загальнолюдських гуманітарних пріоритетів.

Реставрація багатонаціональної супердержави нереальна, для нової імперії потрібна месіанська ідея. Відроджувана ідея євразійства — нової слов'янотюркської інтеграції — навряд чи має перспективи, бо на релігійній основі відновлення цілісності пострадянського простору неможливе, а якоїсь комплексної гуманітарної ідеї, яка витворила б цивілізаційну форму зрощення мусульманських народів Євразії з Росією в ім'я створення єдиної з Росією супердержави, нема й невідомо, чи така ідея може народитися.

Нас має насторожити те, що вже тепер розігрується карта міжконфесійного сепаратизму, а можливе нове розмежування християнських народів на релігійній основі, яке може пролягти між західною (латинською) і східнослов'янською церквами, потребує вироблення нових, далекоглядних підходів до єдності православ'я в Україні.

І наївні ті, які так категорично відстороняються від релігійних проблем — можливі духовні конфлікти великих світових релігій потребують від нас комплексних підходів до піднесення рівня релігійної культури та відродження традиційних християнських цінностей.

Це лягає органічно в систему гуманізації українського суспільства, в систему ідеологічних координат, головний вектор яких спрямовано на формування громадянського суспільства, демократичної правової держави. Початком цього вектора є геоетнічна даність українського народу. Саме геоетнічна вкоріненість, місцерозвиток української нації і є надзвичайно важливим аргументом на користь української нації як етнічно-генеалогічної політичної нації (Ентоні Д. Сміт). Одна лише згадка про Київську Русь, про київські гори і Андрія Первозванного, про хрещення України-Руси — і вже нема потреби дискутувати, який колосальний державотворчий потенціал ми закладаємо в систему ідеологічних координат для зміни суспільних настроїв і світоглядних установок, які духовні резерви можемо ввести в процес народнокультурної мобілізації. Мобілізації всього українського соціуму — українців, росіян, кримських татар, білорусів, євреїв, румунів, угорців та інших етнічних груп, які мають сьогодні єдиний правовий, політичний і етнокультурний статус в Україні.

І коли залунали перестраховувальні голоси про те, що Україна не має власної національної ідеї, то мимоволі хочеться запитати: хіба наш духовно-моральний ідеал не в державі, йменням якої — Київська Русь, не в християнстві як духовній системі? Хіба переривався в культурній свідомості українського етносу цей духовний «зв'язок часів», який сягає глибоких дохристиянських закорінень, хіба традиція спільного буття з іншими етносами на історичній території не дає нам підстави говорити про український етнос як про етнічно-генеалогічну політичну націю?

Нам слід прагнути відкривати себе світові не як техніко-економікоцентричну націю, а як націю культуроцентричну зі своєю самобутністю.

Ми маємо європейський, а не євразійський, культурноісторичний генотип, зумовлений спільністю християнської культури, культурної єдності на основі географічної і етнографічної цілісності та постійними династійно-політичними, торговельно-економічними, культурними зв'язками із західним світом ще з часів Рюрика, Володимира Хрестителя, Ярослава Мудрого, Данила Галицького...

На цих пріоритетах має й формуватися цілісна культурно-державна ідеологія як ідейно-духовна сила, головний вектор якої спрямований на консолідацію українського суспільства і мобілізацію його на динамічне входження до європейського цивілізаційного середовища.

Нам не підходить форма українського ізоляціонізму. У майбутньому змаганні культур ми будемо утверджувати і поширювати свою систему цінностей, своє розуміння перспектив розвитку цивілізації, свій тип духовного закорінення у праслов'янський комплекс християнських цінностей.

Ми будемо зближуватися, але ніяк не відсторонюючись від культурної атмосфери слов'янських сусідів, із європейським світом, щоб уберегти себе від американізованого «розводнення» християнських цінностей, від агресивного прагматизму і антигуманного технократизму та від фундаментальних імпульсів мусульманства.

Бо ми перебуваємо в системі західноєвропейських цінностей, західноєвропейської парадигми історичного розвитку. Бо ми — незалежна держава. Бо незалежна Україна є. Бо незалежна Україна буде!

Не допустити спекулянтів від оренди землі

Розробляючи проект закону України про оренду землі, ми повинні враховувати, що поняття про оренду землі як економічне і юридичне явище історично складалося як засіб стягнення землевласником із виробника земельної ренти — форми прибутку і пов'язане із складними суперечностями й у сфері власності на землю, й у сфері розподілу результатів праці. У сучасних ринкових умовах законодавство про оренду землі використовується в розвинутих країнах як засіб концентрації виробництва і поступового викупу землі у землевласників виробниками, а також недопущення спекулятивної оренди, коли орендним правом користуються ті, хто сам безпосередньо не займається сільськогосподарським виробництвом.

Тобто як складова частина земельного законодавства Закон про оренду землі не тільки має врегулювати права власників і орендарів, які працюють на землі, а й спрямувати земельні відносини до володіння нею тими, хто на ній працює. Він спрямований на зняття з сільськогосподарського виробництва тягаря подвійної земельної ренти, на поступову ліквідацію ренти власника землі.

Тому норми законодавства про оренду землі базуються на положеннях законів про земельну власність, земельне оподаткування, про реєстрацію земельних ділянок, на нормативах щодо кадастрової оцінки землі. Жоден з цих законів і нормативів в нашому законодавстві ще остаточно не сформований.

Тому запропонований проект Закону України про оренду землі базується не **на юридичній основі** сформованих земельних і економічних відносин, а на основі **намірів** виконання політики сертифікатного продажу земель сільськогосподарського призначення і застосування земельного ринку (коли земля скуповуватиметься власниками, які не займаються сільськогосподарською діяльністю). Автори проекту (віце-прем'єр-міністр України Петро Саблук та президент Української академії аграрних наук Олексій Созінов) занепокоєні тим, щоб майбутні нові землевласники-латифундисти мали правову підставу наймати орендарів і стягувати земельну ренту, а іноземні партнери прибирали до рук землю України за рахунок боргів. Не можна погодитися з тим, що земельне законодавство підтасовується під сертифікатний продаж землі, під створення класу землевласників-латифундистів та напівфеодальних відносин у сільському господарстві України, в той час, коли весь світ спрямовує земельні відносини до володіння землею тими, хто на ній працює, і на усунення землевласника-латифундиста.

Тому вношу такі пропозиції.

Змінити у проекті Закону ідеологію надання земель в оренду фізичним та юридичним особам як домінуючого фактора у забезпеченні підвищення ефективності використання земель сільськогосподарського призначення і записати статтю 1 у такій редакції: «Закон регулює правові, організаційні та економічні відносини між орендодавцями і орендарями, пов'язані з наданням земель державної, колективної і приватної власності в оренду та її господарським використанням».

Щоб не допустити спекулятивного використання права на оренду і підміни сільськогосподарської діяльності на землі на підприємницьку у вигляді стягнення земельної ренти землевласником, слова першого абзацу статті 3 «Провадження підприємницької діяльності» замінити на «Провадження сільськогосподарської діяльності».

В умовах кризи виробництва сільськогосподарської продукції, інфляції та нестабільного курсу грошової одиниці в Україні надання земель сільськогосподарського призначення іноземним фізичним і юридичним особам недоцільне через те, що іноземні орендарі як власники вирощеної продукції вільні вивозити сільгосппродукцію за кордон і поглиблювати продовольчу кризу в Україні. Тому пропоную вилучити із статті 6 право бути орендарями земель сільськогосподарського призначення спільні підприємства, міжнародні об'єднання й організації з участю українських та іноземних осіб та громадян, підприємства, що повністю належать інвесторам, а також іноземним державам, міжнародним організаціям, іноземним юридичним та фізичним особам без громадянства.

Ураховуючи, що відносини у сфері оренди землі в Україні тільки набувають розвитку і не виключені труднощі у стосунках між орендодавцями і орендарями та зміни у законодавчих нормах, пропоную встановити терміни оренди землі не до 50 років, а лише на період сівозміни, або до 10 років.

До статті 10 внести у перелік істотних умов договору про оренду землі умови розподілу відповідальності між орендарями і орендодавцями за вірогідність ризику у сільськогосподарському виробництві.

Передостанній абзац статті 9, гадаю, варто записати у такій редакції: «Умови договору оренди землі зберігають свою силу на весь термін його дії. У випадках, коли після укладання договору законодавством установлено норми, які погіршують становище договірних сторін, умови договору переглядаються з укладанням додаткової угоди».

Беручи до уваги, що проект Закону про оренду землі потребує зміни закладених у ньому цілей і норм земельних орендних відносин і не має правової основи через те ще не визначене законодавство про земельну власність, земельне оподаткування, кадастрову оцінку і реєстрацію земель сільськогосподарського призначення, вважаю, що його треба доопрацювати, ретельніше продумати і тільки тоді приймати і вводити в дію.

Григорій ЛУНЬОВ,
народний депутат України.

Читацький мікрофон

Житомир, Роман Захарчук: ВІДЧУЙТЕ НАШ БІЛЬ!

— Агов, депутати! Де ви є? Хоч би раз проїхалися тими забитими селами, де за вас голосували на виборах. Якби не наше телебачення, то ми ніколи й не побачили б за кого віддали свої голоси. Правда, тоді ви гарно говорили і багато обіцяли, а ми, наївні, вірили вам. Нині ви хапаєте один одного за груди, доводячи, як ви вболіваєте за народ. У нас уже була одна праведниця, пані Ярошинська, яка дуже вболівала за народ, а де вона сьогодні? Я так хочу, щоб ви відчули весь мій біль і біль моїх знедолених співвітчизників. Але не на словах. Сьогодні нам не вистачає грошей на найнеобхідніше, а я за вісім років, які прожив у тридцятикілометровій зоні ЧАЕС, ні разу не одержав ніякої грошової допомоги.

Київ, Олексій Нагорний: У ПАРЛАМЕНТІ ЯКОЇ ДЕРЖАВИ ВИ ПЕРЕБУВАЄТЕ?

—Дуже добре, що через «Читацький мікрофон» є можливість висловитися рядовій людині про роботу нашої законодавчої влади — Верховної Ради України. І я теж хочу спитати, шановні депутати, у парламенті якої держави ви перебуваєте? Бо коли бачиш вас, то губишся — у одного значок депутата української держави, а в іншого — значок Леніна. Ви що, агітуєте народ за повернення до Союзу, об'єднання з Росією? Нас, ветеранів війни, тривожить така позиція, бо кому як не нам, знати всі принади минулого життя? За сімдесят років нажилися досхочу. Ми пам'ятаємо геноцид, голодомор, тюрми і знищення кращих людей. Не агітуйте нас за світле минуле, дайте можливість нашим дітям будувати своє майбутнє.

Одеса, І. Гончарук: ПОДБАЙТЕ ВРЕШТІ-РЕШТ ПРО НАС!

—Уже кілька років ви нам обіцяєте: потерпіть ще трохи, і буде легше жити. Ми терпимо, але дедалі частіше згадуємо «застійні» роки, що сьогодні стали особливо знаменитими. Можна перефразувати відомий афоризм: шлях до серця людини пролягає через шлунок. Якщо ви не згодні з нами, то давайте разом подивимося, що ми маємо сьогодні. Хто може пригадати, коли останній раз був у кіно чи в театрі, хто може передплатити стільки газет і журналів, як це було раніше, хто з нас може вдосталь придбати і попоїсти хоч би найнеобхіднішого? А ми вже дожили такого віку, коли треба думати про похорон, а він теж дуже дорогий. Подбайте про нас, адже нас так мало залишилося!

Якимівка Запорізької області, Іван Михайлов: ПРАЦЮЙТЕ ПЛІДНО, АЛЕ ЧАС ЕКОНОМТЕ

— Робота Верховної Ради України планується завчасно. І це дуже добре. Але дивлячись, як іноді з вини окремих депутатів сесійний зал перетворюється на балаган, пропоную створити комісію, котра визначала б необхідність виступу того чи іншого депутата, який попередньо подає письмову заяву на виступ. Адже чимало питань можна вирішити і не біля мікрофона, крім того, відразу видно, з чим депутат збирається виступати. І не було б дублювання. Економте свій робочий час.

Богуслав Київської області, Дмитро Зоріч: НЕ ДОЗВОЛИМО ГАНЬБИТИ СЛАВНОГО ІМЕНІ

— 6 жовтня ц. р. я слухав по радіо трансляцію сесії Верховної Ради. Один депутат-комуніст, прізвища якого я не запам'ятав, з високої державної трибуни вигукував: «Да здравствует Советский Союз!» Це означає, що він вигукує: «Геть незалежну Україну!» А цей же депутат живе, харчується і дихає не десь, а в Україні.

У голові не вкладається: хто обрав цю людину на високий пост? Ганьба такому депутатові!

Я перебував у КПРС понад сорок років. Мене систематично обирали делегатом на партконференції. Там ми скандували: «Хай живе великий вождь і учитель Сталін!» Пізніше вигукували так: «Хай живе вірний ленінець Хрущов!», «Слава Леоніду Іллічу Брежнєву!» Але все йде, все минає і краю немає. Тепер живемо в незалежній державі, і ніяким теперішнім комуністам не дозволимо ганьбити славне ім'я України. За нашу матір—Україну будемо боротися проти кого завгодно до повної перемоги.

Наша хата скраю.., чи в рамках Міжпарламентської асамблеї СНД?

(Початок на 2-й стор.).

Кілька слів про історію виникнення, напрями й форми роботи Міжпарламентської асамблеї. Її було створено в березні 1991 року за так званою Алматинською угодою, яку підписали парламенти Білорусі, Вірменії, Казахстану, Киргизстану, Росії, Таджикистану та Узбекистану. В 1993 році до Угоди приєднався парламент Азербайджану, а в 1994 році — Грузії і Молдови.

Для того щоб не було якихось подвійних тлумачень і щоб було всім ясно, що таке Міжпарламентська асамблея, я зачитаю основні статті з цієї Угоди мовою оригіналу.

«Соглашение Межпарламентской ассамблеи государств—участников Содружества Независимых Государств.

Верховные Советы, парламенты, участники настоящего соглашения, в дальнейшем именуемые «Сторонами», признавая необходимость более тесного межпарламентского сотрудничества, согласились о нижеследующем:

Статья 1. Стороны учреждают Межпарламентскую ассамблею государств—участников Содружества Независимых Государств как консультативный институт для обсуждения вопросов и рассмотрения проектов документов, представляющих общий интерес.

Статья 2. Межпарламентская ассамблея формируется из парламентских делегаций Сторон. Верховные Советы, парламенты самостоятельно определяют состав и полномочия парламентских делегаций из числа своих депутатов, а также их руководителей.

Статья 3. Парламентские делегации обладают равными правами и каждая из них имеет 1 голос.

Статья 4. Межпарламентская ассамблея имеет право обсуждать политические, социально-экономические вопросы, требующие согласования Сторонами. Рассматривать вопросы парламентского сотрудничества, разрабатывать и направлять предложения Верховным Советам, парламентам, являющимся Сторонами настоящего соглашения, Совету глав государств, Совету глав правительств—участников СНГ. Межпарламентская ассамблея для осуществления своих полномочий может создавать рабочие органы (Это была статья 5, которую я прочитал).

Статья 6. Организацию деятельности Межпарламентской ассамблеи осуществляет Совет ассамблеи, состоящий из руководителей парламентских делегаций.

Статья 7. Решение Межпарламентской ассамблеи по обсуждаемым вопросам принимается на основе общего согласия (консенсуса).

Статья 8. Межпарламентская ассамблея принимает свои решения в форме следующих актов: заявлений,обращений, рекомендаций, предложений.

Межпарламентская ассамблея может разрабатывать рекомендательные законодательные акты, модельные по вопросам, находящимся в сфере общих интересов Сторон.

Статья 9. Межпарламентская ассамблея проводит очередные пленарные заседания не реже двух раз в год в городе Минске или, при необходимости, в столицах государств, Верховные Советы которых являются Сторонами настоящего соглашения.

Внеочередное пленарное заседание Межпарламентской ассамблеи может быть созвано Советом ассамблеи либо по предложению Консультативного совещания Председателей Верховных Советов, парламентов государств—участников Содружества Независимых Государств.

Статья 10. Функции председательствующего на пленарном заседании Межпарламентской ассамблеи осуществляют поочередно руководители парламентских делегаций Сторон.

Статья 11. Межпарламентская ассамблея принимает свой Регламент.

Статья 12. С согласия Совета ассамблеи в работе Межпарламентской ассамблеи могут участвовать наблюдатели.

Статья 13. Деятельность каждой парламентской делегации финансируется соответствующим Верховным Советом, парламентом.

Организационное, техническое и иное обеспечение деятельности Межпарламентской Ассамблеи и ее органов финансируются сторонами в равных долях.

Статья 14. Настоящее соглашение открыто для подписания Верховными Советами, парламентами государств—участников Содружества Независимых Государств. Оно вступит в силу после того, как не менее чем три из подписавших его Верховных Советов сообщат депозитарию об одобрении настоящего соглашения.

Для Верховных Советов, парламентов, подписавших и одобривших соглашение позднее, оно вступит в силу со дня получения депозитарием уведомления об одобрении.

Статья 15. К настоящему соглашению с согласия всех Сторон могут присоединиться парламенты иных государств. Для такого парламента соглашение вступит в силу с момента получения депозитарием документа присоединения к соглашению.

Настоящее соглашение заключается на неопределенный срок. Каждая Сторона может выйти из данного соглашения, направив соответствующее уведомление депозитарию. Соглашение прекратит свое действие для этой Стороны по истечении 6 месяцев со дня получения депозитарием такого уведомления.

Депозитарием настоящего соглашения является Верховный Совет Республики Беларусь».

Ось текст тієї угоди, про яку йде мова. Як бачите, пріоритетне завдання, на яке сьогодні Міжпарламентська асамблея вийшла за три роки свого існування, — це гармонізація законодавчої бази країн СНД через модельні законодавчі акти. Через модельні проекти, які розробляють і надсилають для розгляду, підкреслюю, за згодою парламентів для розгляду в парламенти країн-учасниць.

Уже прийнято кілька десятків таких законопроектів. Можу назвати проект Цивільного кодексу, положення якого враховано сьогодні під час прийняття його в Казахстані, Киргизії, Росії, Молдові. Є він і в нас, до речі, цей проект.

Особливий наголос треба зробити на питаннях соціального гуманітарного напряму і прав людини, що є нагальним для всіх країн СНД.

Хочу порушити ще одну тему, яку було ініційовано саме в Міжпарламентській асамблеї. Це занепокоєність розривом зв'язків між закладами та діячами культури, освіти, науки, особливо в галузі високотехнічних знань, де, до речі, Україна значний час посідала передові позиції. Ця діяльність у подальшому може отримати розвиток і в прийнятті цілого комплексу законодавчих актів, націлених, зокрема, й на розвиток інтеграції в галузі точних наук, космічних досліджень, що відповідатиме інтересам кожної держави окремо і України зокрема. Для цього сьогодні МПА запропоновано модельне законодавство про захист високих технологій. Плановано здійснити відповідні заходи щодо формування єдиного загальноосвітнього та наукового простору.

У полі зору Міжпарламентської асамблеї постійно перебуває питання координації співробітництва у боротьбі зі злочинністю, корупцією, формуються модельні Кримінальні та Кримінально-процесуальні кодекси.

Ви добре розумієте, що коли за одними законами ми будемо боротися зі злочинністю в Україні, за іншими — в Росії, Білорусі та в інших країнах, то до чого це призведе. Тут має бути повна гармонізація всіх кримінальних законів.

Міжпарламентська асамблея націлена також на співробітництво з Міждержавним економічним комітетом, однією з головних функцій якого є зближення господарських законодавств.

Вступ України до МПА, до речі, відповідає основним напрямам зовнішньої політики України, затвердженим Верховною Радою 2 липня 1993 року. Це — продовження курсу на багатостороннє парламентське співробітництво. Ви знаєте, що ми, приєднавшись до Ради Європи, сьогодні є учасниками Парламентської асамблеї РЄ, ПАЧЕС і т.ін.

Розвиток багатостороннього співробітництва (особливо хочу це підкреслити) з державами пострадянського простору, що є одним з пріоритетів зовнішньої, зокрема зовнішньоекономічної, політики України, — це шлях налагодження плідних і рівноправних стосунків між гілками **ЗАКОНОДАВЧОЇ** влади суверенних держав.

Ще раз хочу підкреслити, що МПА СНД не має наддержавного характеру. Повторюю: один голос, принцип консенсусу, рекомендаційний характер всіх рішень і вільний вхід і вихід для всіх. Національні парламенти-учасники цілком зберігають свою національну юрисдикцію.

Хочу нагадати, що консенсус — це коли рішення приймають тільки загальним числом голосуючих. Тобто якщо є одне вето, один проти — рішення не приймають. Тільки всі мають бути «за», тоді приймають рішення. Хочу це підкреслити і для радіослухачів, і для вас, шановні народні депутати. Відоме застереження Верховної Ради України до Угоди про створення Співдружності незалежних держав від 10 грудня 1991 року саме обумовлює те, що Україна не може вступати в організації, які є наддержавними, де рішення приймають не консенсусом, де рішення мають не рекомендаційний характер і де є якісь питання щодо входу і виходу звідти.

З правової точки зору, документи, що регламентують нині діяльність Міжпарламентської асамблеї, відповідають також загальновизнаним нормам і принципам міжнародного права. Зокрема, положенням Статуту Організації Об'єднаних Націй, Гельсінкського Заключного Акта, документам ОБСЄ.

Приєднання Верховної Ради України до Міжпарламентської асамблеї як консультативного інституту міжпарламентського співробітництва змінить статус Верховної Ради із спостерігача на постійного члена.

Сьогодні ми — спостерігачі. Статус спостерігача дає можливість брати участь у роботі асамблеї, але лише у відкритих засіданнях і коли нас запросять. Цей статус дає можливість отримувати інформацію про роботу МПА СНД, але не дає можливості безпосередньо впливати на прийняття рішень, а головне — не дає можливості ініціювати питання для розгляду Міжпарламентською асамблеєю: чи в комісіях, чи на Раді асамблеї подавати свої проекти, які обов'язкові для розгляду. А у нас є такі проблеми, які обов'язково маємо порушувати на терені СНД. Ми не маємо права голосу сьогодні. Тобто не можемо ні підтвердити доцільність тієї чи іншої рекомендації, ні, якщо це потрібно, накласти вето. Це дуже серйозне питання.

Вступ Верховної Ради України до Міжпарламентської асамблеї дав би можливість використати саме цей авторитетний міжпарламентський форум для відстоювання національних державних інтересів України (в окремих випадках, я вже казав, навіть шляхом використання права вето), сприяв би зосередженню діяльності асамблеї на пріоритетних для нашої держави напрямах, посиленню ролі та авторитету нашої держави в міжнародних політичних та економічних фінансових структурах, з якими вже тепер співпрацює МПА.

Один приклад. На базі Міжпарламентської асамблеї торік Європейський банк реконструкції і розвитку провів свою річну сесію, і після цього було складено протокол намірів про те, що ті конференції з розвитку СНД, які цей банк проводитиме у майбутньому, плановано перенести до Санкт-Петербурга на базову Міжпарламентську асамблею.

Окрім того, в особі Міжпарламентської асамблеї Україна отримає досить авторитетну трибуну для відкритого та цивілізованого проведення власної політики щодо країн СНД та власної ролі в цьому просторі. Це зможе піднести авторитет України як посередника між Сходом і Заходом у розв'язанні політичних і економічних питань, в узгодженні інтересів країн СНД та Європейської спільноти.

Членство в Міжпарламентській асамблеї сприятиме посиленню регулярних безпосередніх та оперативних контактів з парламентськими делегаціями держав СНД, чого сьогодні ми не використовуємо, дасть можливість ділитися набутим досвідом розбудови держави і суспільства, допоможе узгодженню з іншими парламентами в ході ратифікаційних процесів, а ви знаєте, скільки їх уже підписано в рамках СНД. А які вони, де ратифікуються — ми про це навіть можемо не знати. Воно надасть також Верховній Раді України відповідне представництво у складі постійно діючих структур, що працюють на терені СНД.

Ще раз повторюю, 74 структури створено, в 57 беруть участь наші виконавчі органи.

Я вчора запитував, до речі, керівників деяких фракцій, скажіть, будь ласка: чому виконавчі структури там працюють? Чому ми собі відмовляємо в можливості теж працювати в такому самому органі Співдружності? Ніхто мені не дав відповіді на це запитання.

Участь у МПА ще раз підтвердить збалансованість і рівновекторність політики України, а також сприятиме розвитку на терені всього пострадянського простору ідеї парламентаризму. В зв'язку з останнім хочу наголосити на тому, шановні народні депутати, що Міжпарламентська асамблея — це перш за все все-таки інструмент науково обгрунтованої порівняльної, експертно забезпеченої, системної та послідовної законопроектної роботи, саме тієї парламентської роботи, яку ми часто робимо з вами в пожежному порядку. Враховувати потрібно також те, що, з одного боку, базове законодавство в наших країнах було б єдине, а, з другого боку, що саме законодавство ми маємо реформувати з різних сторін, але в одному напрямі — напрямі ринкового реформування нашої економіки і створення правової держави.

В інтересах України, в інтересах нашого власного виробника є створення потрібних міжнародних правових умов в рамках Європи і усього світу. Але це питання завтрашнього дня. А в рамках СНД його потрібно вирішувати сьогодні, а може, вже і вчора.

То давайте, шановні колеги, визначимося: чи враховуємо ми реалії економічного, соціального, культурного та й криміногенного співіснування на історично визначеному навколо нас просторі чи нехтуємо їх? Чи вбачаємо право і можливість України посісти належне їй місце на терені колишнього Радянського Союзу чи підтвердимо і на майбутнє нашу «хатаскраєвську» політику?

У будь-якому разі прошу врахувати, що в нинішніх умовах Міжпарламентська асамблея є, по суті, однією з небагатьох по-справжньому демократичних та ліберальних структур в рамках СНД. А повноцінна участь в ній — одна з небагатьох можливостей будувати стосунки з країнами СНД на рівноправній основі.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про надзвичайний стан»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести до Закону України «Про надзвичайний стан» (Відомості Верховної Ради України, 1992р., №37, ст.538) такі зміни:

1. Частину першу статті 26 викласти у такій редакції:

«Забезпечення громадського порядку, охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян в умовах надзвичайного стану може здійснюватися силами та засобами органів і внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України, Служби безпеки України відповідно до чинного законодавства».

2. У статті 31:

частину першу викласти в такій редакції: «Злісне або неодноразове порушення встановлених вимог режиму надзвичайного стану, вчинення дій, що провокують порушення правопорядку чи розпалюють національну ворожнечу, активне перешкоджання здійсненню громадянами і службовими особами їх законних прав та обов'язків, непокора законному розпорядженню або вимозі особи, яка виконує обов'язки з охорони громадського порядку, а також порушення правил адміністративного нагляду, вчинене у місцевості, де введено надзвичайний стан, тягне за собою накладення штрафу у розмірі до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян на місяць або адміністративний арешт на строк до тридцяти діб, якщо ці порушення не тягнуть за собою кримінальної відповідальності»;

у частині другій слова «від п'яти до десяти рівнів мінімальної заробітної плати в Україні» замінити словами «від двох до чотирьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян на місяць».

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ,
31 жовтня 1995 року.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про введення в дію Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про надзвичайний стан»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про надзвичайний стан» з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України привести рішення уряду України у відповідність із Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про надзвичайний стан».

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ,
31 жовтня 1995 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про внесення змін до Указу Президента України від 13 вересня 1994 року № 519

У зв'язку з підвищенням розмірів заробітної плати та середньодушового сукупного доходу громадян **постановляю:**

1. Внести зміни до Указу Президента України від 13 вересня 1994 року №.519 «Про збільшення неоподатковуваного мінімуму та ставки прогресивного оподаткування доходів громадян» (у редакції Указу Президента України від 3 лютого 1995 року № 100, виклавши статті 1 і 2 у такій редакції:

«1. Установити з 1 жовтня 1995 року мінімум доходів громадян, що не обкладається прибутковим податком, у розмірі 1700 тисяч карбованців на місяць.

2. Установити такі ставки прогресивного оподаткування доходів громадян:

Місячний сукупний оподатковуваний доход (у неоподатковуваних мінімумах)	Ставки та розміри податку
З доходу в розмірі одного неоподатковуваного мінімуму	не оподатковується
З доходу в розмірі від одного неоподатковуваного мінімуму + 1 крб. до 5 неоподатковуваних мінімумів	10 відсотків від суми доходу, що перевищує розмір одного неоподатковуваного мінімуму
З доходу в розмірі від 5 неоподатковуваних мінімумів + 1 крб. до 10 неоподатковуваних мінімумів	податок з доходу в розмірі 5 неоподатковуваних мінімумів + 15 відсотків від суми, що перевищує доход у розмірі 5 неоподатковуваних мінімумів
З доходу в розмірі від 10 неоподатковуваних мінімумів + 1 крб. до 60 неоподатковуваних мінімумів	податок з доходу в розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів + 20 відсотків від суми, що перевищує доход у розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів
З доходу в розмірі від 60 неоподатковуваних мінімумів + 1 крб. до 100 неоподатковуваних мінімумів	податок з доходу в розмірі 60 неоподатковуваних мінімумів + 30 відсотків від суми, що перевищує доход у розмірі 60 неоподатковуваних мінімумів
З доходу в розмірі понад 100 неоподатковуваних мінімумів	податок з доходу в розмірі 100 неоподатковуваних мінімумів + 40 відсотків від суми, що перевищує доход в розмірі 100 неоподатковуваних мінімумів».

3. Установлені цим Указом ставки та розміри прибуткового податку застосовуються до сум заробітної плати та інших доходів громадян, нарахованих з 1 жовтня 1995 року.

4. Цей Указ набирає чинності з 1 жовтня 1995 року.

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ,
21 листопада 1995 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про війська внутрішньої та конвойної охорони»

Верховна Рада України **постановляє:**

Внести до Закону України «Про війська внутрішньої та конвойної охорони» (Відомості Верховної Ради України, 1992р., №.29, ст.397) такі зміни і доповнення:

1. Назву Закону викласти у такій редакції:

«Закон України «Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України».

2. Статтю 1 викласти у такій редакції:

«Стаття 1. Внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України (далі — внутрішні війська) входять до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначені для охорони та оборони важливих державних об'єктів, перелік яких установлюється Кабінетом Міністрів України, охорони виправно-трудових і лікувально-трудових установ, а також участі в охороні громадського порядку та боротьбі із злочинністю».

3. Абзац дев'ятий частини першої статті 2 викласти в такій редакції:

«участь в охороні громадського порядку та боротьбі із злочинністю».

4. Частину першу статті 7 після слів «заарештованих і засуджених» доповнити словами «із військових частин спеціального призначення та спеціальних моторизованих військових частин міліції».

5. У статті 9:

доповнити частину першу після абзацу сьомого новим абзацом восьмим такого змісту:

«брати участь в охороні громадського порядку та боротьбі із злочинністю, забезпеченні громадської безпеки під час проведення масових заходів, припиненні масових безпорядків у населених пунктах».

У зв'язку з цим абзац восьмий вважати абзацом дев'ятим;

доповнити статтю частиною третьою такого змісту:

«У разі залучення до виконання завдань з охорони громадського порядку та боротьби із злочинністю на внутрішні війська поширюються також обов'язки, передбачені Законом України «Про міліцію» для підрозділів міліції при виконанні цих завдань».

6. Доповнити статтю 10 після абзацу другого новим абзацом третім такого змісту:

«у разі залучення до виконання завдань з охорони громадського порядку та боротьби із злочинністю затримувати і доставляти в органи внутрішніх справ громадян, підозрюваних у вчиненні злочинів, і тих, які вчинили адміністративні правопорушення, та мати інші права, передбачені Законом України «Про міліцію» для працівників міліції при виконанні цих завдань».

У зв'язку з цим абзаци третій — дев'ятий вважати відповідно абзацами четвертим — десятим.

7. Доповнити статтю 13 частиною четвертою такого змісту:

«На військовослужбовців внутрішніх військ, які беруть участь в охороні громадського порядку та боротьбі із злочинністю, поширюються гарантії правового і соціального захисту працівників міліції».

8. У тексті Закону слова «війська внутрішньої та конвойної охорони», «військ внутрішньої та конвойної охорони», «військами внутрішньої та конвойної охорони», «військах внутрішньої та конвойної охорони» замінити словами «внутрішні війська» у відповідному відмінку.

9. У статтях 2, 9 і 10 слова «охоронюваних об'єктах», «охоронюваного об'єкта», «охоронюваний об'єкт» замінити словами «об'єкти, що охороняються» у відповідному відмінку і числі.

10. У статті 12 слова «охоронювані цими військами об'єкти» замінити словами «об'єкти, які охороняються цими військами».

Президент України Л.КУЧМА.

м.Київ, 31 жовтня 1995 року.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про введення в дію Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про війська внутрішньої та конвойної охорони»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про війська внутрішньої та конвойної охорони» з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України привести рішення уряду України у відповідність із Законом України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про війська внутрішньої та конвойної охорони».

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ.

м.Київ,
31 жовтня 1995 року.

Юридична консультація

Від держмита ветеранів звільнено

Я вирішив на схилі літ передати своє майно (будинок, хлів) дітям. Але мені сказали, що за це потрібно буде заплатити кілька мільйонів карбованців. Як же так може бути? Чия це ухвала?

В. Сулим,
ветеран Великої Вітчизняної війни,

с. Карпилівка
Козелецького району
Чернігівської області.

Згідно з Декретом Кабінету міністрів України від 21 січня 1993 р. № 7-93 «Про державне мито» фізичні та юридичні особи за вчинення дій в їхніх інтересах та видачу документів, що мають юридичне значення, уповноваженими на те органами, сплачують державне мито.

Так, за нотаріальні дії, вчинені державними нотаріальними конторами й виконавчими комітетами сільських, селищних, міських Рад народних депутатів з посвідчення договорів відчуження житлових будинків, квартир, дач, садових будинків, гаражів, а також іншого нерухомого майна дітям, одному з подружжя, батькам сплачується мито в розмірі одного процента суми договору, але не менше 0,2 розміру мінімальної заробітної плати (без індексації). За видачу свідоцтва про право на спадщину повнолітнім дітям сплачується мито в розмірі 0,5 процента суми спадщини.

Разом з тим ст. 4 цього Декрету передбачено пільги щодо сплати державного мита. Серед тих, хто звільняється від державного мита, громадяни, котрі належать до четвертої категорії потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи, які постійно працюють або постійно проживають на території зони посиленого радіоекологічного контролю (враховуючи місцевість, де ви мешкаєте). Ветеранам Великої Вітчизняної війни пільги цим Декретом не передбачено.

Проте, відповідно до ст. 13 п. 25 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (28.10.93 р.) ветерани війни звільняються від зборів мита всіх видів.

Сергій ДЕМСЬКИЙ.

Одеський термінал — страхополох для простаків

А насправді слід боятися підступності тих, хто створює проблему

***БУДІВНИЦТВО** в Одесі нафтоперевалочного комплексу (терміналу) набуло широкого розголосу. Баталії, які точаться довкола цього питання, мають, передусім, політичне значення. На терміналі зіткнулися інтереси сил, зацікавлених і незацікавлених в його спорудженні.*

Нафта — це кров промисловості. Для забезпечення економічної незалежності всі країни світу, які експортують нафту, здійснюють це не менш як з трьох- чотирьох джерел. Через історичні обставини Україна має поки що єдине джерело нафтопостачання — Росію. Тепер російська нафтовидобувна промисловість переживає нелегкі часи — неминуче скорочуються обсяги видобутку нафти. 1989 року Росія видобула 556 млн. тонн, а вже на цей рік передбачено, що більш як 250 млн. тонн не видобуде і це за власної потреби у 280 млн. тонн. Україні потрібно щороку 36 мільйонів тонн, а нафтопереробні заводи України можуть переробляти понад 60 млн. тонн на рік. Проте більшість з них простоює — нафти нема не лише в Україні, а й у Росії.

ЩОБ СТВОРИТИ умови для надійного забезпечення України нафтою, що надходитиме морським шляхом, 15 лютого 1993 року Кабінет міністрів України прийняв постанову про будівництво під Одесою нафтоперевалочного комплексу потужністю 40 млн. тонн щороку із введенням у дію першої черги на 12 млн. тонн у 1994 році.

Термінал розглядали і розглядають передусім як чинник економічної безпеки і незалежності України.

Однак справа будівництва наразилася на шалений опір його противників, серед яких провідне місце займали голова Одеської обласної Ради народних депутатів Руслан Боделан та його оточення. Як основний аргумент проти будівництва надумано екологічну проблему.

11 липня 1994 року група молодих осіб з екологічної організації «Хранители радуги» заблокувала будівництво й вимагала від обласної Ради його припинення. До речі, цю акцію фінансувала Російська соціально-екологічна спілка. Будівництво терміналу цього ж дня зупинила Одеська обласна Рада народних депутатів, посилаючись на ст. 33 Земельного кодексу України. Згодом, коли роботи зі спорудження терміналу відновили, було вчинено замах на керівника дирекції нафтоперевалочного комплексу А. Нігрескула, якого госпіталізували з кульовим пораненням.

Справою нафтотерміналу займалися різноманітні комісії, не раз розглядали її і у Верховній Раді України. Гостро стояло питання щодо відведення земель для будівництва терміналу на засіданні Верховної Ради України 19 січня 1995 року. Доповідач В. Череп повідомив: комісія Верховної Ради України дійшла висновку, що порушень законодавства під час вилучення землі під будівництво терміналу не було, а тому вносити зміни до ст. 33 Земельного кодексу, на чому наполягала Одеська обласна Рада, немає потреби. Доповідач досить добре аргументував необхідність прийняття Верховною Радою України постанови про вилучення земельної ділянки під будівництво терміналу, що дає юридичну основу для зняття мораторію і продовження будівництва першої черги терміналу потужністю 12 млн. тонн.

Проти такого рішення рішуче виступили комуністи й соціалісти. Їх аргументи зводилися до такого. Термінал призведе до стратегічної залежності України від Туреччини. Здійснюючи транзит нафти, Україна перетвориться на перевалочну базу Європи (ніби це погано). Це загрожує екологічній чистоті моря. Переробляючи зайву нафту, Україна перетвориться в країну брудного виробництва. Нині нафтопереробні заводи України стоять, а 1989 року вони переробили 62 млн. тонн російської нафти (тоді, виходить, можна було, а тепер — ні?). Нафта може стати в центрі уваги мафіозних груп (ніби вона тепер не перебуває у їхньому полі зору). Термінал надто дорого коштуватиме. Підсумовуючи аргументи комуністів, депутат С. Драгомарецький заявив: «Народу Украины и нашей стране сегодня терминал невыгоден!» У тон йому говорив і депутат Р. Боделан: «Строительство данного объекта просто- напросто не нужно!»

Для порівняння: нині у світі успішно діє 501 термінал, прибалтійські республіки вже збудували власний термінал і позбулися монопольної залежності від російської труби. **1995 року Україна отримала значну кількість нафтопродуктів саме з Прибалтики! В самій Росії — в Новоросійську — дуже спішно будують власний термінал. Що це? Прибалтійським країнам — вигідно і потрібно, Росії — теж, а Україні?..**

Незважаючи на сильний опір, Верховна Рада України прийняла постанову на підтримку будівництва терміналу — за це проголосували 208 народних депутатів, проти проголосували 83 (в основному — комуністи, соціалісти й дехто з одеситів).

Значно прояснив суть одеської справи мер Одеси Едуард Гурвіц. З'ясувється, противляться будівництву терміналу в Одесі кола, які займаються вивезенням російської нафти через одеський порт. Лише 1994 року офіційно через Одесу було вивезено 13 млн. тонн російської нафти. «Ділки» на кожній тонні заробляють 10—15 доларів. У них повсюди є свої люди, через них і впливають, бо не хочуть втратити таку багату годівничку. «И что — вы хотите, чтобы нефтемафия добровольно согласилась на строительство терминала?! Чтобы не вывозили, а ввозили нефть?! Я прошу обратить внимание на цифру: 13 млн. тонн нефти переходит сегодня через старую, примитивную, безо всякой экологической защиты нефтегавань у подножия Потемкинской лестницы. И никто из экологически озабоченных депутатов слова не скажет — будто рот смолой замазали! А вот что 12 млн. тонн будут поступать в страну при введении в строй первой очереди терминала, причем значительно дальше от Одессы, — повод для истерики!»

Додатковим підтвердженням правдивості цих слів народного депутата України Е. Гурвіца є оприлюднений на сесії факт будівництва комерційними структурами в Рені, що під самою Одесою, без будь-яких рішень Кабінету міністрів чи Верховної Ради України, власного терміналу на 6 млн. тонн нафти щороку. Його призначено для відправлення нафти вгору по Дунаю — країнам Центральної і Західної Європи. Для чого ж їм конкуренти в особі держави?

ОТЖЕ, першим противником будівництва нафтотерміналу в порту Південний під Одесою є комерційні структури, які займаються вивезенням через Одесу російської нафти і не бажають втратити монополію. Свій вплив вони здійснюють через відповідних людей в органах влади.

Другою поважною силою виступають комуністи й соціалісти — вони марять поверненням до Союзу.

Третім, найпотужнішим противником є урядові кола Росії, до нафтових планів якої геть не вписується український термінал під Одесою, який ще й позбавляє Росію важелів тиску не тільки на Україну, а й на держави Європи, Закавказзя і Середньої Азії.

Росія посиленими темпами будує в Новоросійську нафтотермінал потужністю 60 млн. тонн нафти щороку. Через цей термінал плановано вивозити нафту із Середньої Азії й Закавказзя. Шельф Каспійського моря й нафтогазові поля Казахстану поблизу Тенгізу можуть стати в наступному тисячолітті основними джерелами рідкого палива. Їх експорт в Європу можливий трьома шляхами: через Росію до її Новоросійська й далі, через Туреччину і через Грузію. Тепер між Туреччиною й Росією йде неприхована боротьба за майбутні маршрути транспортування нафти з Казахстану, Азербайджану на світовий ринок. Переможець у цій боротьбі отримає не лише мільярди доларів щорічно за транзит нафти, а й контроль за трубою, яка стане важливим чинником геополітичного впливу в країнах Середньої Азії та Закавказзя.

Туреччина пропонує свої послуги й намагається пустити середньоазіатську й каспійську нафту своєю територією. З цією метою турки встановили обмеження щодо проходження через Босфор супертанкерів, що їх наливають у Новоросійську.

Щоб минути Босфор і турецькі проблеми, Росія веде інтенсивні переговори з Болгарією і Грецією щодо будівництва нафтопроводу, який має з'єднати болгарське місто Бургас із грецьким портом Александруполісом. **Суть цього проекту полягає в тому, щоб казахстанську нафту пустити через Грозний на Новоросійськ (оце і є справжня мета бойні в Чечні — контроль над нафтовою трубою, а не турбота про ощасливлення чеченців).** З Новоросійська нафту танкерами доставлятимуть до Бургаса, звідти трубопроводом — до Александруполіса, порту в Середземному морі, а там — наливай у танкери і знову вези куди хочеш.

Однак у Росії не все гладко виходить із середньоазіатськими партнерами по СНД — там посилюється вплив мусульманської Туреччини. 9 жовтня 1995 року в Баку,незважаючи на відчайдушний тиск Росії, яка наполягала на транспортуванні казахстанської і каспійської нафти наявним нафтопроводом Баку—Грозний—Новоросійськ, оголошено рішення, що поряд з ним, через який тепер йде нафта, розпочинається будівництво більш потужної магістралі з Баку через Грузію до прибережного селища Супса, де буде влаштовано термінал. Звідти нафту можна буде перевозити танкерами Чорним морем. Туреччина оголосила, що готова прокласти нафтопровід із Грузії до свого магістрального нафтопроводу, який іде до нафтотерміналу Джейхан на Середземному морі.

Одеський термінал забезпечує надходження нафти морем з кількох джерел і вже цим звільняє економіку України від залежності лише від однієї труби. Наявною тепер системою нафтопроводів із цього терміналу легко подати нафту на нафтопереробні заводи Одеси, Херсона й Лисичанська. У цій справі першорядне значення має спорудження нафтопроводу з Одеси до Бродів, де діє найбільша перекачувальна станція нафтопроводу «Дружба». Із завершенням цього будівництва майже всі нафтопереробні заводи України змогли б отримувати нафту з Одеси трубопроводом.

Транспортування нафти по Україні було б майже закільцьоване. Крім цього, з Бродів нафту легко подати наявним нафтопроводом до Чехії, Угорщини, Австрії, Німеччини та інших країн, де дуже добре розвинена система нафтопроводів. Подання нафти з Одеси на Броди різко змінює ситуацію щодо традиційних маршрутів транспортування «чорного золота» і вносить істотні корективи в боротьбу між Туреччиною і Росією за нафтові ринки.

Будівництво нафтопроводу Одеса—Броди протяжністю 660 км розраховане на два роки. Але це ще не все. У планах — продовження нафтової магістралі з Бродів до Адамової Застави в Польщі протяжністю 300 км. Через Адамову Заставу, де діє аналогічна до бродівської перекачувальна станція, пролягає північне відгалуження нафтопроводу «Дружба», яке з'єднує нафтопроводи Польщі й Німеччини і, що дуже важливо, виводить до Гданського терміналу. Вихід до Гданська забезпечує з'єднання трубою Балтійського та Чорного морів і дає можливість перекачувати нафту в будь-якому напрямі, що має величезне стратегічне й геополітичне значення.

В ПЕРСПЕКТИВІ через одеський термінал можна буде перекачувати українську нафту, великі поклади якої відкрито на морському шельфі біля кримського узбережжя і поблизу самої Одеси — на острові Зміїному. Проте вже тепер надходження нафти в Одесу можливе кількома морськими шляхами. Перший — це танкерами з Близького Сходу. Другий — таким самим способом з Новоросійська. Третій, найбільш вигідний, — це транспортування нафти з Близького Сходу наявними трубопроводами Туреччини.

Остання основну частину нафти отримує трубопроводом з Іраку. Турецький порт на Середземному морі Джейхан — основний термінал у віддаленні іракської нафти на танкери. Цей же термінал з'єднаний трубопроводом з великою нафтопереробною базою Кірікале, що біля Анкари. Якщо прокласти 320 км трубопроводу від Кірікале до турецького порту Самсун на Чорному морі, то іракську нафту можна подавати до нього, а звідти танкерами ввозити до Одеси (750 км). За такого спрямування нафтопотоку через Україну в Європу значно скорочується шлях близькосхідної нафти до Німеччини і країн Західної Європи. Подавання нафти трубопроводами ще й значно дешевше, ніж танкерами.

Тепер нафту з Близького Сходу возять танкерами дедвейтом до 200 тисяч тонн через Червоне море і Суецький канал. В Середземному морі є кілька терміналів з приймання нафти — це передусім Трієст, Генуя і Марсель. З цих портів нафта трубопроводами йде до країн Західної Європи. З Трієста і Генуї шлях пролягає через високі Альпи. Поблизу німецького міста Інгольштадта два нафтопроводи з Трієста і Генуї з'єднуються. Далі нафтопровід йде до Карлсруе, де з'єднується ще три труби — з французького Марселя, голландського Роттердама й німецького Гамбурга. Роттердам і Гамбург отримують нафту з танкерів, які йдуть сюди через Середземне море і навіть ті, що йдуть довкола Африки — дедвейтом понад 200 тисяч тонн. Отже, шлях нафти з країн Близького Сходу до Західної Європи досить довгий і складний.

Введення в дію нафтопроводів Одеса—Броди і Кірікале— Самсун в Туреччині істотно скоротило б і спростило доставляння близькосхідної нафти до Європи. Крім цього, одеський термінал зміг би приймати й перекачувати до Європи нафту з Новоросійська та грузинського порту Супси, де також плановано влаштування терміналу та з'єднання його трубою з Баку через Грузію. Цією трубою в Супси надходитиме азербайджанська й казахстанська нафта. До Західної Європи найкоротший шлях для неї пролягає через Одесу—Броди. **Отже, перспектива для України досить приваблива. Тому потрібно використати вигідне географічне розташування України в інтересах її економіки.**

27 лютого 1995 року виконавчий комітет Бродівської районної Ради народних депутатів відвів земельну ділянку й погодив будівництво з'єднувального нафтопроводу **«Південний—Західна Україна»** на території району. На даному етапі вже завершують проектні роботи щодо вибору місць пролягання траси магістралі. З Бродів вона піде на Підкамінь і далі на Хмельницький — Одесу. В самих Бродах передбачають значне розширення резервуарного парку перекачувальної станції нафтопроводу **«Дружба»**.

Хочеться вірити, що попри штучно створений опір і цілий ряд організаційних перешкод, з'єднувальний нафтопровід Одеса—Броди буде незабаром збудовано. Разом з терміналом він матиме дуже велике стратегічне, економічне й політичне значення і вплине на подальший розвиток не лише України.

Дмитро ЧОБІТ,
народний депутат України.

У комісіях Верховної Ради України

Комісія з питань правової політики і судово-правової реформи розглянула запропоновані Комісією з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією проекти законів «Про внесення змін і доповнень до статті 29 Закону України «Про статус місцевих Рад народних депутатів», «Про скасування Закону України «Про порядок одержання згоди Ради народних депутатів на притягнення депутата до відповідальності» і в основному підтримала їх. Ці законопроекти спрямовані на посилення вимог щодо порушення кримінальної справи проти депутата місцевої Ради народних депутатів за скоєний злочин, сприяння об'єктивному розслідуванню всіх обставин справи, судовому розгляду і прийняттю законного рішення.

Обговоривши проект Закону про Конституційний Суд України (нова редакція), народні депутати доручили авторському колективу доопрацювати його з урахуванням висловлених зауважень та пропозицій і внести на розгляд комісії в грудні цього року.

Відповідно до постанови Президії Верховної Ради України комісія спільно з комісією з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів розглянула зауваження Президента України до Закону «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про статус народного депутата України». Ухвалено внести їх на повторний розгляд Верховної Ради України.

Обговорено проект закону «Про вибори народних депутатів України» (нова редакція) з урахуванням результатів рейтингового голосування народних депутатів на пленарному засіданні щодо його концептуальних положень.

Цей законопроект передбачає запровадження в Україні змішаної, мажоритарно-пропорційної системи. Він сприятиме політико-партійній структуралізації суспільства і Верховної Ради України.

На виконання постанови Президії Верховної Ради України члени комісії вирішили створити робочу групу для вивчення питань організації діяльності арбітражних судів.

Крім того, заслухано інформацію голови підкомісії В.Шишкіна про судово-правову реформу в Україні. Зокрема, вона стосується концептуального визначення організаційної структури судової системи в Україні.

Прес-служба Верховної Ради України.

Повертаючись до надрукованого

На Заході знають, як лічити гроші!

МАТЕРІАЛ Сергія Оприщенка «Чи знають на Заході, як лічити гроші?» («ГУ» від 21 жовтня), за твердженням Канадського посольства в Україні та юридичної фірми «Сміт Лайонз», про яку, зокрема, йшлося в матеріалі, дещо перекручений і не дає можливості читачам ознайомитися з програмою технічного співробітництва Канади з Україною.

Програму співробітництва з Центральною і Східною Європою (вартість якої 60 млн. доларів протягом трьох років) зараз проводить Канадське агентство міжнародного розвитку. Окрім п'яти секторів, про які йшлося в матеріалі, до програми також входять гуманітарна допомога й канадська ініціатива з ядерної безпеки.

Три канадські установи, на яких зосередив свою увагу автор статті, — юридична фірма «Сміт Лайонз», двостороння Торговельно-промислова палата, інвестиційний фонд, — усупереч твердженням автора мають власні приміщення, конкретні завдання й окреме керівництво.

Фірма «Сміт Лайонз» — велика юридична фірма, представником якої в Україні є канадський юрист Пітер Магнус, призначений радою директорів фірми. Роль «Сміт Лайонз» в Україні — бути в курсі поточних подій в Україні. Філософія «Сміт Лайонз» така, що українські закони мають практикуватися українськими юристами, а не західною юридичною фірмою. Тому, коли клієнти фірми потребують юридичних консультацій з питань, пов'язаних з українським законодавством, вони звертаються до послуг юридичної фірми «СПК», яка отримує «ноу-хау» від «Сміт Лайонз».

«Сміт Лайонз» консультує уряд України з питань торговельного права. Ці консультації є частиною проекту технічної допомоги канадського уряду.

Канадсько-українська Торговельно-промислова палата є неурядовою організацією, яка базується в Канаді. Саме тому вона мала правові засади для фінансування канадським урядом її початкового заснування. Незважаючи на це, усі кошти, надані Торговельно-промисловій палаті, були виділені для її діяльності в Канаді й не були використані для утримання офісу в Києві або для здійснення діяльності в Україні.

Канадський уряд вклав стартові кошти, щоб допомогти започаткувати інвестиційний фонд. Уряд готовий надати більше допомоги в разі, якщо такий фонд успішно здобуде підтримку приватного сектора. Урядові кошти будуть використані для співфінансування різноманітних інвестиційних проектів в Україні.

Коротко кажучи, ці три вищезазначені організації зовсім окремі й відмінні. Дві останні отримали фінансування канадського уряду на конкретні види діяльності згідно з канадськими законами. Їхні проекти постійно контрольовані, щоб забезпечити належний рівень управління і відповідності потребам України.

Всю цю інформацію автор статті міг би отримати без усяких перешкод, якби звернувся до канадського посольства в Україні.

— Канада й надалі продовжуватиме свою співпрацю з українськими партнерами, — запевнив тимчасовий повірений у справах П. Р. Ліщинський.

Життя Рад

Хто хоче працювати, той знаходить можливості

ПРИЄМНА несподіванка. Президент України, знайомлячись із життям столиці, подякував міській адміністрації за організацію роботи громадського транспорту. При нинішній скруті, при тому, що ми повсюдно добиваємо старі, завезені здалеку автобуси, тролейбуси, трамваї, а на нові хронічно бракує коштів, ця похвала ніби перша ластівка для перемін на краще. Але коли уважно придивитися, то дійсно, на відміну від інших міст України у Києві немає серйозних перебоїв у транспортній галузі. Як же добилися стабільної роботи київські транспортники? Що робиться у місті, аби людина не знала клопоту, як добратися до роботи чи кудись в інших справах? З цього почалася наша бесіда з першим заступником столичної держадміністрації Миколою ЛАМБУЦЬКИМ.

— Справді, — сказав він, — Президент України, оглядаючи Київ, подякував нам за те, що ми зуміли не тільки зберегти в місті транспорт як єдину систему, а й дещо підвищити його потенціал. Це не означає, що нас влаштовує існуючий рівень перевезень пасажирів. Але самі підходи при розв'язанні цих проблем викликали позитивну оцінку Леоніда Даниловича.

В останні роки діяльності київської адміністрації її голова, розуміючи роль транспорту в житті міста, виділив цю галузь у системі міського господарства як одну із пріоритетних. Був розроблений чіткий план її розвитку, продумані джерела її фінансування. Таким чином, не чекаючи розвалу транспортної мережі, було придбано понад 100 автобусів великої місткості нового покоління, перші два трамваї, зібрані в Україні, близько 50-ти зчленованих тролейбусів, значну кількість двигунів та інших агрегатів для ремонту рухомого складу. Ми стежили за розробками нових машин у Львові, Луганську, Дніпропетровську, брали і нині беремо участь не тільки в замовленні готової продукції, а й у розробленні, фінансуванні та реалізації цих програм.

Таким чином, ми ось уже маємо перші вітчизняні автобуси великої місткості з економічно чистими силовими агрегатами «Рено». Виготовлені вони у Львові. Знайшли ключик і до ремонту автобусів «Ікарус», оснастивши їх сучасними двигунами «Д-10». А на базі депо «Київелектротранс» ведуться експлуатаційні випробування модернізованих для експлуатації в умовах київського ландшафту тролейбусів виробництва Південного машинобудівного заводу.

Звичайно, для цієї мети ми мобілізували і київські підприємства, які виготовляють понад 250 найменувань запасних частин та ремонтних вузлів.

Все це дало можливість підготуватися транспортникам до зими і спокійно працювати далі.

— Це, так би мовити, перелаштування на ходу. А які принципово нові ідеї по вдосконаленню транспортної системи маєте на перспективу?

— Основна наша ідея, що працює сьогодні і націлена на перспективу, — це, як я вже сказав, орієнтація на власного, українського виробника. Розроблена ціла програма відновлення не тільки вітчизняних, а й зарубіжних автобусів, трамваїв, тролейбусів — купувати нові за кордоном поки що нам не під силу. До речі, 15 листопада з ініціативи адміністрації, міністра машбуду та конверсії за участю Мінтрансу та Комітету житлово-комунального господарства в стінах мерії була проведена всеукраїнська нарада з розвитку виробництва транспортних засобів для міських перевезень на промислових підприємствах України. Вона підтвердила правильність вибраних нами перспективних напрямків розвитку громадського транспорту міста. Ми завершуємо, наприклад, будівництво нового Дарницького трамвайного депо, а стара територія буде використана на відновлення трамваїв чеського виробництва. Це повинно вирішити питання відновлення 230-ти замортизованих трамвайних вагонів.

Одночасно ведеться наполеглива робота по поліпшенню використання наявного парку, раціоналізації маршрутної мережі та подальшому її розвитку. Нинішнього року планується завершити будівництво тролейбусної лінії від проспекту Правди по вулиці Луговій на Оболонь, що дасть можливість вивільнити частину автобусів та направити їх на найбільш напружені маршрути. Ведеться будівництво швидкісного трамваю на житловому масиві Вигурівщина—Троєщина із шляховою розв'язкою на перетині з проспектом Ватутіна, що дасть можливість організувати експресне сполучення мешканців масиву із станціями метро «Шулявська» та «Лук'янівська» після її введення та ін.

У галузі дорожньо-транспортного будівництва виправляємо помилки минулих років. На одній із останніх апаратних нарад міської держадміністрації проаналізовано стан справ, фінансові можливості та потреби цієї галузі і визначені першочергові об'єкти, будівництво яких забезпечить покращання умов руху по місту в цілому.

У зв'язку із змінами у структурі міської державної адміністрації передбачаються також деякі зміни і в управлінні транспортом, що теж повинно дати певний ефект.

Вважаю, що ці та інші заходи, що вживаються міською адміністрацією і транспортниками міста, повинні забезпечити потреби киян у пасажирських перевезеннях в осінньо-зимовий період та в наступному році.

— До вашої сфери діяльності належить і зв'язок. Наскільки я знаю, проблема телефонізації квартир киян така ж гостра, як і була раніше. Коли вже тут намітяться якісь зрушення?

— Ну, знаєте, я б не говорив так категорично. Адже тільки за минулий і нинішній роки введено в дію три нових АТС, які разом з реконструкцією діючих дали близько 50 тисяч телефонних номерів. Це серйозний внесок у телефонну мережу міста, який у багатьох районах значно знизив напругу у цій справі.

А ще ж укладений контракт з французькою фірмою «Алкатель» на поставку телефонного обладнання для 80 тисяч номерів, вводяться в експлуатацію три з половиною тисячі номерів сотового зв'язку.

Розумію, що багато киян справді невдоволені телефонним забезпеченням міста. Але адміністрація працює в цьому напрямі, прагне, щоб таких незадоволених було дедалі менше.

— Насувається зима. Багато людей з тривогою очікує морозів, бо знає, як у нашій країні з енергоносіями...

— Минулого року з ними було не легше, і все ж я не знаю випадків, коли люди замерзали б. До цієї зими ми сани готували ще влітку, і нині маємо достатній запас резервного палива (мазуту), аби люди не потерпали від холоду. Тільки резервний запас палива в місті становить понад 190 тисяч тонн. Але все-таки, основним паливом наших ТЕЦ та котельних є природний газ, який надходить з Росії та Туркменистану. І тут є проблеми, в першу чергу, з оплатою за нього.

Хочу сказати, що міська державна адміністрація немало робить, щоб ліквідувати заборгованість за використання енергоносіїв. Нинішнього року борги знизились на 4,4 трильйона карбованців. Але проблема ще повністю не розв'язана.

— І останнє запитання, Миколо Михайловичу. Як допомагає Києву адміністрація Президента, центральні відомства, зрештою, уряд України? Адже проблеми столиці — це загальнодержавні проблеми, чи не так?

— Ви розумієте, давнє наше уявлення про уряд як про дійну корову нині застаріло. Якщо ми нині звертаємося до уряду чи адміністрації Президента, то пропонуємо конкретні шляхи вирішення питань і тільки тоді просимо нас підтримати. Наприклад, при будівництві метрополітену, коли цей величезний проект нам просто не під силу.

Київ — візитна картка України, і тому цей проект стосується не тільки міської адміністрації. Це програма — загальнодержавна. Ось тому й запрошуємо уряд до спільної роботи.

Так само і з крупними проектами великої енергетики. Ми не можемо їх підняти власними силами.

На щастя, наш Президент і Прем'єр-міністр все це прекрасно розуміють. При відвіданні Леонідом Даниловичем об'єктів Києва він нас уважно вислухав, і жодного з питань, які ставили перед ним, не залишилось без відповіді.

Але скажу, що ми й не задавали зайвих питань. Розмова велася тільки за ключовими напрямами, де, справді, потрібна взаємодія міста і держави. Ми не збираємося перекладати труднощі з своїх пліч на державу, і тому знаходимо повне взаєморозуміння.

Вів інтерв'ю Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Чи прийде «золота осінь» на береги Лебедії?

Росія як Росія

Історична довідка

Лебедія — пониззя Дніпра та Дону, згадувана у хроніці Костянтина Багрянородного — імператора Візантії й письменника.

2. «Белогвардейцы! Гордиев узел доблести русской»

«Старого мира — последний сон:
Молодость — Доблесть — Вандея — Дон»

Марина ЦВЄТАЄВА «Лебединий стан».

Про те, скільки українців живе на Дону, я не зміг дізнатися ні від кого. В адміністрації області такої статистики немає. Виходить, як в Остапа Бендера, котрий так відповів зарубіжному кореспондентові про єврейське питання в СРСР: «Євреї є, питання немає!».

— То й що ж, що в нас живуть українці? — дивувався перший заступник глави адміністрації Ростовської області Володимир Ємельянов. — Ніхто в нас не цікавиться, скільки їх. Та нам цього й не треба. А чому немає жодних об'єднань українців, то це ви в них запитайте. Мабуть, їм це не потрібно. В Ростові діють дванадцять національних земляцтв.

1927 року тільки в Донській та Таганрозькій округах проживали 1 мільйон 140 тисяч українців. Очевидно, можна вважати, що кожний третій мешканець (а може, й другий) Донщини — вихідець з наших країв. І це закономірно. Адже Дон — козацькі землі. Колись тутешнє населення не ділилося на українське та російське. Таке розмежування принесли імперії — спочатку царська, а потім радянська. І стали чорновусі козаки і вродливі козачки жертвами історичних вітрів, які закружляли їх так, що дехто визначає себе в такий спосіб: «Я не русский и не украинец, я казак!» Ось чому здивує кожного байдужість ростовських українців до своїх земляків. Один з них (до речі, викладач вузу) нагадав мені героїв Остапа Вишні: «Та ми оце думали щось робити, але якось не випадає. Хотіли земляцтво організувати, але потім щось завадило ...» А в селах на Дону співають наших пісень, танцюють наші танці.

Зауважу, що земляцтва в Ростові мають і грузини, і євреї, і вірмени, й білоруси, й татари, й азербайджанці, навіть осетини, яких тут зовсім небагато.

З давніх-давен Дон був землею, де жили представники різних народів. Їхньою кров'ю щедро полита ця земля. Може, тому в історії Росії сторінки, присвячені Дону, найяскравіші й найдраматичніші, а в історії російської літератури найпочесніше місце посіли два вихідці з козачого краю — Михайло Шолохов та Олександр Солженіцин. Про трагічну сторінку в історії донського козацтва — громадянську війну 1917 — 1920 років — залишили свої рядки і російські, й українські письменники, з яких виокремимо передовсім Марину Цвєтаєву.

Белой стаей летя на плаху,
Мы за одно умирали: хаты!
Перекрестясь на последний храм,
Белогвардейская рать — векам.

Вузли, зав'язані на Дону більшовиками, — і відхід козаків в 20-х та 40-х роках XX століття в еміграцію, і знищення за розпорядженням В. Леніна та Я.Свердлова більш як двох мільйонів учасників громадянської війни та їхніх сімей, і колективізація, — нагадують про себе й тепер. Очевидно, козацтво, підрубане під корінь, так і не зможе відродитися. Принаймні досі нащадки Разіних та Пугачових не можуть знайти між собою спільної мови — на Дону існують три козацтва з трьома отаманами, а на Кубані ще більше — сім козацтв з сімома отаманами! В який бік спрацює стиснута пружина козацької історії, одному Богові відомо. В 30-ті роки СРСР сколихнула так звана Шахтинська справа, в 60-ті роки саме на Дону відбулися найрізкіші в Радянськім Союзі антиурядові виступи, лідерів яких було жорстоко покарано (розстріляно й засуджено на тривалі строки).

(Продовження. Початок у номері від 4 листопада).

Про зміну традицій, а скоріше про настрої в середовищі козаків та їхніх потомків, промовляють факти, що свідчать про втрату дончаками смаку до військової служби — 118 студентів Новочеркаського політехнічного інституту (Новочеркаськ — колишня столиця козачого Дону) відсудилися від солдатської служби. Не пощастило 210 студентам інших донських вузів, яких командування Північно-Кавказького військового округу незаконно направило служити рядовими до різних військових частин (газета «Бедный студент», № 6, жовтень, 1995 рік).

Тож, мабуть, Марина Цвєтаєва увійде до історії російської поезії і як останній співець останнього покоління донського козацтва — як втілення беззавітної доблесті та геройства.

Та не лише класова боротьба, спровокована більшовиками, підірвала корені козацтва. Відразу ж після знищення Запорозької Січі (а запорожці й дончаки не тільки по-сусідськи дружно жили, а й разом ходили у воєнні походи) Катерина II видала указ про заборону шлюбів між донськими й запорозькими козаками й козачками. Не жалували дончаків й інші російські царі, хоча в тяжкі для московської держави періоди саме на них вона покладала останні надії, Павло I вирішив був відіслати армію донських козаків у похід на Індію. 22-тисячний загін рушив у нелегку дорогу, й лише по смерті Павла Олександр I встиг повернути дончаків додому, рятуючи загін від чергової авантюри. А ми сьогодні дивуємося: звідки з'являються в того самого Жириновського плани розширення російських володінь аж до Індійського океану.

Про непростий історичний шлях донського козацтва в Ростові нагадує багато що — і монументи, і меморіальні дошки, й назви вулиць. Частину з них перейменували, але тепер на табличках на будинках можна побачити імена і червоних комісарів, і білогвардійських генералів. На пам'ятнику Першій кінній армії, що біля будинку адміністрації області, написано: «Сооружен в ознаменование освобождения Ростова-на-Дону от белогвардейских банд в 1920 году». На будинку наукової бібліотеки Ростовського університету з одного боку біля вхідних дверей висіла меморіальна дошка на честь червоних козаків. Тепер з другого боку з'явилася мармурова дошка на честь білогвардійців. Бо саме тут, на Пушкінській вулиці, в особняку купця Парамонова, розміщувався штаб генерала Каледіна. Був серед офіцерів штабу й син купця Микола, донька якого нещодавно приїжджала з Парижа до Ростова поглянути на свої володіння.

— Коли розпочалася кампанія з відродження козацтва, — розповідає директор бібліотеки Світлана Березовська, — біля нас полюбляли збиратися у своєму вбранні козаки. Але ми домоглися, щоб це припинилося, бо вони заважали і працівникам бібліотеки, і студентам.

«Увесь світ — лише територія для театру воєнних дій». І такі думки можна почути в Ростові, де базується штаб Північно-Кавказького військового округу і частини якого перші ввійшли до Чечні. Коли ми розмовляли з офіцерами штабу, саме підійшов солдатський патруль. Один з бійців був у домашніх чоботах, імпортних, цивільних.

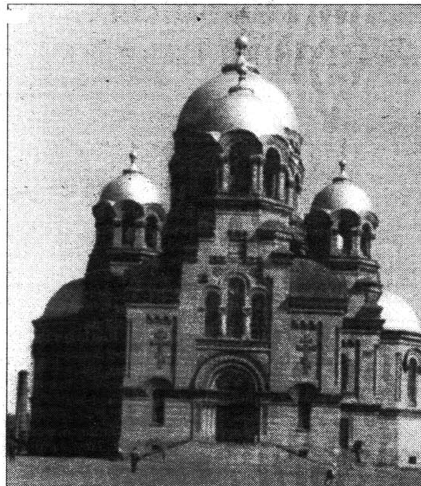

— А може, краще подбати про вищий рівень життя в державі, солдати якої не мають навіть чобіт? — запитав я офіцерів і не одержав жодної відповіді. А тим часом збройні сили Росії сьогодні кількісно переважають армію колишнього Радянського Союзу.

До речі, в газеті Північно-Кавказького військового округу читачі не знаходять жодного слова про життя армій тепер незалежних держав, що їх офіційна Москва називає дружніми.

* * *

З Доном пов'язані події в російській історії, які могли істотно вплинути й на майбутнє України (тоді, звичайно ж, званої Малоросією). Петро I довго не міг вирішити, де будувати столицю імперії, — на півночі чи на півдні: страх перед турками переміг і з'явився на карті Санкт-Петербург. А в козацькому краї постав Таганрог, який, між іншим, до кінця 20-х років входив до складу України. Треба додати, що карту Донщини царі краяли часто так, що на її західних — сусідніх з Україною — рубежах не залишилося, як кажуть, живого місця. Не дали цим землям спокою й більшовики. Аж до тридцятих років Таганрозька, Матвіїв-Курганська та інші округи переходили то до України, то поверталися до Росії. Й.Сталін діяв згідно з улюбленим гаслом усіх колонізаторів: «Розділяй і володарюй!». Територію Війська Донського шматували й ділили між сусідніми областями, що за московськими планами мало унеможливити антирадянські повстання козаків (згадаймо Вешенський виступ, події якого спричинилися до написання М. Шолоховим «Тихого Дону»).

— Звичайно, історію треба знати, але жити минулим не можна. Нас кличе майбутнє, шлях до якого гальмують чимало нерозв'язаних питань у російсько-українських відносинах, зокрема й питання кордонів. Й.Сталін не повернув Україні за свого життя Крим, відхід якого до складу нашої держави передбачали як компенсацію за передання Росії Таганрога та інших районів, населених українцями. Це зробив М. Хрущов, за що й заслужив нападків з боку великодержавних шовіністів.

Про можливі шляхи українсько-російського добросусідського співробітництва (а іншого шляху в нас немає!) піде мова в останньому нарисі циклу «Чи прийде «золота осінь» на береги Лебедії?»

Віталій АБЛІЦОВ.

На фото: столиця донського козацтва Новочеркаськ. Вознесенський собор. Будувався з 1811 по 1902 р.

У Києві, вперше за пореволюційну історію України, пройшли генеалогічні читання, присвячені 100-річчю видатного українського генеалога, автора «Малороссийского родословника» Вадима Модзалевського, які організував Інститут історії. З усіх усюд з'їхалися на них нащадки відомих українських родів, а також учені й дослідники. Одну з доповідей — «Національне дворянство і національна самосвідомість», в якій досліджуються сімейні архіви, пропонуємо увазі наших читачів.

Національне дворянство і національна самосвідомість

Таке формулювання проблеми потребує пояснень. Річ у тому, що значна частина вітчизняних істориків вважала й продовжує вважати: малоросійське дворянство — це невід'ємна частина дворянства російського, тільки й того. З історії дворянства Лівобережної України штучно вилучена епоха Гетьманщини — саме та епоха, про яку Вадим Модзалевський писав у передмові до першого тому свого дослідження: «Цікавість до питань сімейної старовини в її широкому обсязі в Малоросії... проявлялася значно раніше, ніж ув інших областях Росії. Це пояснюється сутністю історії малоросійської Гетьманщини (1654 — 1782), яка є більш за все історією утворення серед Дніпровського казацтва на зміну польсько-російській шляхті нового тубільного правлячого стану».

Тобто національне походження цього нового правлячого класу для видатного генеалога було очевидне.

З іншого боку, частина істориків, натхнена національно-патріотичними ідеями, не могла вибачити українському за походженням дворянству його лояльного ставлення до Росії, звинувачуючи в тім, що воно (дворянство) поспіль денаціоналізувалося, зрадило національні інтереси.

Проте такий підхід, який, можливо, був цілком виправданий за певної політичної ситуації певного історичного часу, сьогодні фактично заблокував вивчення національної психології у широкому її розумінні: зі сфери національної культури вилучено дворянську культуру, літературу, написану російською мовою (Гнедич, Капніст, Гоголь), а дослідження з української етнопсихології полишилися без дуже цінних генеалогічних матеріалів. У цьому зв'язку варто пригадати рядки з передмови до мюнхенського видання дослідження О. Оглобліна «Люди старої України», де відомий дослідник, на противагу прокурорському підходові Лазаревського до представників малоросійського дворянства, писав: «він (Лазаревський. — **Н. Г.**) судив їхні соціальні та індивідуальні гріхи так, начебто суддя, що є водночас грізним прокурором... Він знав багатьох нащадків цього панства, глибоко байдужих до свого народу, його сучасності й минулого. Невтомний шукач архівних скарбів, він був надто захоплений своїм матеріалом, а це здебільше були судові справи й адміністративні акти, які фіксували, насамперед, не кращих людей і не добрі їхні діла... Проте він не помітив серед них «людей старої України», тих, котрі не пили кров власного народу, а навпаки, тих, хто власну кров, власну працю віддавав для його добробуту, освіти й культури». Перекреслюючи частину нації, ми фактично обібрали самі себе, перетворивши національний характер на незграбний плакат, позбавивши його історичної перспективи й високої духовності, зорієнтувавши його лише на певний стереотип.

Можливо, що й визначення самого поняття «національний характер», особливо у світлі останніх досліджень, теж потребує більш глибокого осмислення. Чимало цінних зауважень з цього питання можемо знайти в згаданій роботі О. Оглобліна «Люди старої України», в якій він прямо пов'язує справу національного відродження з національним дворянством. Аналізуючи ставлення представників малоросійського дворянства до складання дворянських реєстрів 1785—1788 рр., автор відзначає, що «українські патріоти високо ставили демократичне козацьке походження лівобережноукраїнського шляхетства й добре розуміли, що захист його прав за тих обставин — найліпший шлях до утвердження державницьких прав української нації, до відродження української державності». Так зване «дворянство у свитках» — тобто значкові, бунчукові товариші тощо, були люди, котрі іноді не мали навіть клаптика грунту, а несли той самий «ген козаччини» — демократизм, неприйняття гноблення, мрії про волю — що не давав загинути духу українства.

Сімейні архіви, в яких зосереджені мемуари, документи й листування, цікаві для дослідження передусім тим, що дають змогу вивчити духовний світ представників малоросійського дворянства й саме з цього боку визначити їхню національну приналежність. Ми не маємо жодних сумнівів у тому, що сьогодні, коли українська нація формується як політична, саме такий підхід може дати багато позитивного.

Насамперед треба відзначити, що чимало спогадів і листів сповнені ніжної любові до Батьківщини (Д. Дараган, Стороженки, біографічна оповідь «Род Разумовских» та інші). Причому слово й поняття Малоросія — це не географічне позначення, а насамперед духовне поняття, яке сформувало певний світогляд. Так, герой 1812 р. Дмитро Невєровський «дуже добре знав історію України» і розповідав «про подвиги козаків і їхніх отаманів, які породжували і породжують у серцях мрії про козацьку славу та волю» (фамільний архів Стороженків, т. II, К., 1906).

Відмітною рисою майже всіх досліджуваних матеріалів є камерність, зосередженість на внутрішньому світі людини. І потрібно зазначити, що це властиве не сімейним архівам узагалі, бо, наприклад, багато рідше зустрічається в мемуарній спадщині дворянства великоросійського. У свідомості малоросійського дворянина на передньому плані — людина й людські стосунки. Культ домашнього вогнища — ось, мабуть, одна з головних рис світосприйняття малоросійських дворян. Їхні спогади й листування донесли до нас розповіді про неперевершене вміння наших співвітчизників творити світ свого домашнього затишку. Вони любили працювати, серед них було чимало майстрів на всі руки (наприклад, Василь Лихошерстов, герой біографічної оповіді «Очерки из жизни старосветских помещиков»). Тут доречно згадати зауваження О. Оглобліна, котрий, розповідаючи про поета Капніста, показав зв'язок його життя й світогляду з пантеїстичними філософськими поглядами, зокрема Г. Сковороди, котрий, у свою чергу, спирався на народні традиції. Благословенність і праці, і життя — лейтмотив сімейних архівів. До речі, в цих оповідях дуже часто зустрічаються описи народних обрядів, наводяться рядки з українських народних пісень. (Спогади Л-вой, фамільний архів Стороженків). Ознайомлення з цими матеріалами заперечує поширену думку про те, що малоросійське дворянство начебто не знало рідної мови. Навпаки: частина його представників або розмовляла лише українською мовою, або спілкувалася нею за певних обставин. (Щоправда, треба зазначити, що ці спостереження датуються серединою XIX століття).

Проте тут напевне доречно буде згадати думку, висловлену Оглобліним в його біографічному нарисі про поета Капніста: російська мова для деяких представників дворянства Лівобережжя була лише літературною формою спілкування. А декотрі сучасні дослідники взагалі вважають, що людина, навіть втрачаючи рідну мову, духовно все одно залишається поєднаною з рідною землею і рідним народом.

Дослідження сімейних архівів, вивчення на їх матеріалі проблеми національної приналежності малоросійського дворянства підводить до осмислення дуже важливих питань. І найголовніше, як на нашу думку, з них таке: «Що саме вкладаємо в поняття «національна самосвідомість»?» Ця стаття і є спробою дати відповідь.

Наталія ГОНЧАРЕНКО.

І. Рєпін. Козак. 1880 р. (Портрет українського дворянина й збирача козацьких реліквій В. В. Тарновського-молодшого).

Фоторепродукція Олександра ШОЛУДЬКА.

Колонка власкора

Від україніки — до економіки

Група учених Львівського держуніверситету імені І. Франка під керівництвом професора Степана Злупка працює над «Енциклопедією економічної україніки». Вона охопить головні напрями і течії економічної думки, найвидатніших осіб, а також основні економічні поняття. Енциклопедія розрахована і на фахівців, і на широкі кола читачів.

У Самборі привітає «Київ»

Ошатне кафе-ресторан «Київ» гостинно відчинило двері у Самборі й стало місцем для культурних імпрез. Нещодавно його господарі — приватні підприємці Тетяна та Володимир Мамедови приймали тут учасників великої культурологічної акції — презентації творчості видатного художника Юрія Кульчицького, спадщина котрого повернулася з Парижа на Батьківщину.

Свого часу Володимир Мамедов був першопрохідцем приватного бізнесу у Самборі. Донедавна орендував приміщення Будинку культури цукрозаводу — зробив там капітальний ремонт, облаштував майстерні. Після завершення строку оренди керівництво заводу відібрало своє приміщення «для інших цілей». Воно вже рік зачинено і перетворилося на притулок для... щурів. А Мамедови взяли в оренду дитячу їдальню-розвалюху і зробили з неї «лялечку». Персонал приймали за конкурсом, забезпечили сервіс найвищого рівня.

Не ідеалізуйте П'ємонту

Уже понад два місяці поспіль професор Степан Павлюк, директор Інституту народознавства НАН України, голова координаційної ради блоку національно-патріотичних сил Львівщини, намагається достукатися до свідомості ряду чиновників. Від причетних до освіти високих службових осіб залежить доля восьми абітурієнтів з Луганщини, які мають сентимент до «П'ємонту», хочуть навчатися на дошкільному відділенні педучилища, досконало опанувати тут українську мову, відчути дух України, щоб перенести його згодом у свої зрусифіковані регіони. Директор училища — «за», бо атестати і знання в абітурієнтів хороші, а чиновники від освіти ніяк не спроможуться на нестандартне рішення, бо з українською в абітурієнтів сутужно. А час спливає...

Їжте ананаси, панове

Під час презентації Ліберальної партії у Львові, що відбулася два роки тому в ресторані «Дністер» (неофіційна частина), шампанське лилося рікою, гостям подавали навіть ананаси. А от недавня інтелектуальна акція ганебно провалилася. На запрошення лібералів до Львова прибули відомі учені — В. Лановий, В. Черняк, М. Попович та інші, щоб узяти участь у роботі міжрегіонального науково-практичного семінару «Соціально-економічні проблеми трансформації українського суспільства». Семінар не відбувся, гості були шоковані порожньою аудиторією, а студенти держуніверситету імені І. Франка, яких добровільно-примусово закликали рятувати ситуацію, проблемами економіки не перейнялися і втекли. Організатори «забули» запросити слухачів, і високим гостям довелося проковтнути гірку пілюлю. Хоч, можливо, разом з ананасами...

Чи виграють від департаментів львів'яни?

Реорганізація управління Львовом розпочалася із радикального скорочення штатів — на 40 відсотків у міськвиконкомі і на 30 відсотків у райвиконкомах, замість управлінь та відділів утворені департаменти, які є юридичними особами. Директор департаменту сам добирає виконавців, розпоряджається фінансами. Він є державним службовцем і зняти його з посади може лише голова Ради.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львівська область.

Спорт

На аренах країни і світу

Спортивна гімнастика. Український спортсмен Олександр Світличний був найсильнішим у багатоборстві на міжнародному турнірі, що завершився в американській Атланті. Наш гімнаст набрав 56,687 бала (змагання проходили лише з довільної програми). На другому місці американець Блейн Уїлсон (56,537), на третьому — росіянин Євген Підгорний (56,512). Окрім того, Олександр Світличний був також третім у вільних вправах (9,550) і на кільцях — 9,600.

Срібні нагороди для української команди завоювали також Рустам Шаріпов на перекладині — 9,562 і Оксана Книжник в опорних стрибках — 9,693 бала.

Гандбол. Спартаківки Києва, які виступають у розиграші Кубка кубків, і в повторному матчі з іспанським клубом «Алькампо» були сильнішими — 29:14. У Києві наші дівчата виграли 30:15.

Добре зіграли в Донецьку лідери чемпіонату країни, гандболісти «Шахтаря-Академії», в повторному матчі розиграшу Кубка ЄГФ. Український клуб «розгромив» на своєму майданчику команду «Зубри» з Чехії — 33:13 і вийшов до наступного кола змагання.

Теніс. До двадцятки найсильніших тенісистів світу тепер входять: Сампрас, Агасі (США), Мустер (Австрія), Беккер (Німеччина), Чанг (США), Кафельников (Росія), Енквіст (Швеція), Курьє (США), Феррейра (ПАР), Іванишевич (Хорватія), Крайчек (Нідерланди), Бругера (Іспанія), Беч (Франція), Россет (Швейцарія), Медведєв (Україна), Ларссон (Швеція), Мартін (США), Хвархус (Нідерланди), Шаллер (Австрія).

Хокей. У черговому матчі чемпіонату МХЛ київський «Сокіл» зазнав поразки. Цього разу на своєму майданчику кияни поступилися «Кристалові» з Електросталі — 0:2 (0:0, 0:2, 0:0). Завтра «Сокіл» в тренувальному палаці приймає московське «Динамо» (початок зустрічі — о 18.00), яке з 36-а очками очолює турнірну таблицю в західній зоні. Далі йдуть: «Сєвєрсталь» —33, «АК Барс», «Торпедо» (Ярославль), «Кристал» (Електросталь) — по 30, СКА, «Крылья Советов», «Спартак» — по 28, «Торпедо» (Нижній Новгород) — 24, «Хімік» — 21, ЦСКА — 19, «Нєфтєхімік», «Сокіл» — по 15, «Тівалі» — 5.

До речі, динамівці до Києва прибувають не в найкращому настрої, бо в останньому турі вони геть програли «Крильям Совєтов» — 1:5.

Футбол. У манежі Республіканського училища олімпійського резерву відбувся товариський матч між командою тренерів та працівників адміністрації клубу ЦСКА-«Борисфен» і колективом журналістів, до якого увійшли представники «Голосу України», «Робітничої газети», «Команди» та «Спортивної газети». Господарі, очолювані заслуженим майстром спорту Михайлом Фоменком і посилені заслуженим майстром спорту Віталієм Хмельницьким, вирвали перемогу у гострій суперечці — 5:3. А в третьому таймі газетярі розмовляли з головним тренером армійців. Бесіду з Михайлом Фоменком ми опублікуємо в одному з наступних чисел нашої газети.

Баскетбол. Тривають поєдинки першого етапу розиграшу Кубка країни серед чоловічих колективів. У Донецьку виступає луганська «Лугань», срібний та бронзовий призери попереднього чемпіонату — «Київ-Баскет» і «Шахтар». Поєдинок між двома останніми був напрочуд цікавим і захоплюючим. Кияни, які напередодні виграли 56 очок у луганців, вели перед і після першої половини зустрічі з «Шахтарем» — 64:58. Але кінцівку поєдинку ліпше провів донецький клуб і вирвав перемогу — 116:114. Найрезультативнішими в зустрічі були — киянин Євген Мурзін — 45 очок і донечанин Сергій Завалін — 33.

Причорномор'я в нашій газеті

РІДКО який номер «Голосу України» обходиться без повідомлень з Одещини, де з першого дня існування газети діє наш кореспондентський пункт, очолюваний заслуженим журналістом України Георгієм Воротнюком. Тільки за 10 місяців нинішнього року (тобто в 207 номерах газети) звідти опубліковано 126 інформаційних повідомлень та 66 кореспонденцій і статей найрізноманітнішої тематики.

У планах кореспондентського пункту на наступний рік — оперативно писати про все, що «болить» людям і що потребує нагального розв'язання на державному та регіональному рівнях; розповідати про розмаїття економічного, політичного, соціального, культурного й духовного життя у регіоні, цікаві події й пригоди, про непересічну історію краю.

А ще — така ось цікавинка: одеський корпункт оголосив конкурс серед тих, хто веде передплату нашої газети на I півріччя 1996 року, тобто серед працівників відділень зв'язку і передплатних пунктів області.

Актуальне інтерв'ю

Що зимонька прийдешня нам готує

На запитання нашого кореспондента відповідає голова Одеської облдержадміністрації Р.Б. Боделан

— Руслане Борисовичу, що сьогодні найбільше, як мовиться, болить, над чим передусім працює облдержадміністрація?

— Це дві рівнозначні вкрай важливі проблеми: забезпечення людей продуктами харчування та постачання населенним пунктам тепла, електроенергії, газу, води. Власне, вони зараз найактуальніші, думаю, і в інших регіонах України.

— Мабуть, що так. Та кожен шукає свої шляхи їх розв'язання. Якими йдете ви?

— Найперша турбота — про хліб. Прагнемо накопичити необхідну кількість зерна та борошна. Понад дві третини необхідного вже є, треба ще близько 100 тисяч тонн. Аби гарантувати їх надходження, не тільки виділили необхідну кількість грошей, взявши для цього кредити, а й змушені були піти на такий крок, як тимчасова, до виконання регіонального замовлення, заборона на вивезення зерна та борошна за межі області. Комерційні структури здійняли гвалт, вимагають скасувати розпорядження, та ми їм говоримо: не панікуйте, продавайте зерно й борошно нам, для мешканців області, — оплата тут же.

— Отож хліб буде. А до хліба?

— З м'ясними й молочними продуктами дещо складніше — скоротилося їх виробництво в колективному секторі. Однак на самі лиш ринки з приватними продавцями не уповаємо, якийсь гарантований мінімум продуктів має бути і в магазинах. Тому доручили відповідним службам закупити й закласти на зберігання 500 тонн м'яса, стільки ж — вершкового масла, та ще маргарин, сир, консерви. Для цього виділено відповідні кредити. Повністю забезпечимо населення олією. Тут пішли таким шляхом: масложиркомбінат, переробляючи насіння соняшнику, 15—20 відсотків продукції залишає для потреб області — цього нам цілком вистачить. Подібним чином задовольнимо потреби і в цукрі.

— Дні та ночі дедалі прохолодніші. Люди хвилюються: чи у теплі зимуватимуть?

— Це наш головний біль. Аби забезпечити населення, скажімо, газом, тільки на листопад потрібно 1 трильйон 200 мільярдів карбованців. А ще ж борги, ще ж передоплата електроенергії, тепла. Шукаємо кошти у себе в області, заморозили ряд програм — все йде на енергоресурси. Ставимо жорсткі вимоги перед тими, хто своєчасно за них не розраховується. На випадок перебоїв з газом більшість котелень можемо перевести на рідке паливо. Придбали півсотні невеликих електростанцій для хлібопекарень, птахофабрик та їм подібних виробництв, зупинка яких неможлива й на день. І все ж бачимо: без допомоги держави, уряду тут нам не обійтися.

— Передзимові клопоти, видно, так обсіли, що ніколи і вгору глянути? А як же з виконанням програм дій уряду, за яку ви, як народний депутат України, голосували і яку тепер як глава держадміністрації області маєте втілювати в своєму регіоні в життя? Там же не тільки поточні справи, там — і перспектива.

— Яка, між іншим, передбачає ту ж турботу про забезпечення найнагальніших потреб людей. Та гріш ціна була б нам, якби зосередилися лиш на поточних справах. Зараз наші спеціалісти завершують розробку заходів щодо виконання програми дій уряду в регіоні. Нелегко це дається. Особливі неув'язки з бюджетом: як поповнювати його на місцях, аби виконувати намічене? Передусім, зрозуміло, домагаємося, аби дедалі стабільніше працювало промислове й сільськогосподарське виробництво — тоді будуть і вагоміші надходження до місцевих бюджетів. Та не тільки це. Візьмімо ось таку заковику: надто вже поширилися поміж виробниками продукції бартерні операції, від яких, зрозуміло, ніяких відрахувань. Не знаю, чи можна тут чимось зарадити в межах регіону, потрібні, очевидно, і загальнодержавні заходи.

З метою піднесення виробництва й життєвого рівня людей ведемо пошук можливостей і резервів у різних напрямках, в тім числі й через міжнародні контакти. Ось вам свіжий факт: після великої попередньої роботи з боку спеціалістів облдержадміністрації Національний банк та уряд Німеччини прийняли рішення про виділення області кредиту в межах 300 мільйонів марок. Вони підуть на забезпечення чотирьох комплексних програм в аграрному й переробному секторах виробництва, що має піднести їх на новий технологічний та економічний рівень. Є непогані, як на мене, задумки й розробки у розв'язанні транспортних проблем, у тому числі із сусідніми країнами. Область бере активну участь у діяльності Співтовариства дунайських країн та Асамблеї європейських регіонів, що зовсім не зайве — в економічному, науковому, культурному й екологічному відношеннях — як для регіону, так і для України в цілому.

— Що ж, хай вам щастить у всій цій роботі.

Вітчизняний стиль

Ліки від гігантоманії

Цей завод в Іллічівському морському порту було споруджено за канонами гігантоманії, тут мали ремонтувати великотоннажні контейнери з усього колишнього Союзу. Ще тоді таке навряд чи було доречним, а з розпадом імперії виробництво почало завантажуватися відсотків на 15. Спеціалісти порту, однак, з марнуванням виробничих площ та устаткування миритися не стали: спільно зі швейцарською фірмою «Планмарин» налагодили тут випуск сучасних транспортних причепів вантажопідйомністю 60 тонн.

— Поступово, — розповідає головний інженер порту Георгій Токман, — імпортні комплектувальні дедалі більше замінюватимемо вітчизняними — це економічно вигідно. Насичуючи новими причепами власний порт, паралельно можемо поставляти їх іншим портам, підприємствам. Так що у заводу з ремонту контейнерів з'явилося, можна сказати, друге дихання.

«Салюс» — це смачно. І недорого

До того ж, це й для здоров'я дуже корисно. «Салюс» — це перший вітчизняний йогурт, випуск якого налагодила, за сучасними західними технологіями, одеська фірма «Агроком». З йогуртом, власне, одесити познайомилися ще до того, як фірма запустила свій міні-завод: його почали завозити комерційні структури з-за кордону. Дорогувате задоволення, та попит мало. Підприємців з «Агрокому» це «заїло».

І от нині на прилавках обласного центру вже з'явилися невеликі полістиролові скляночки, прикрашені кольоровим зображенням Карлсона та яскравим написом «Салюс» (для необізнаних: так древні римляни називали богиню здоров'я та добробуту). У скляночці — 150 грамів йогурту. Продукт виготовляється з молока з-під корови, до якого додають спеціальну закваску й різноманітні фруктові наповнювачі: полуницю, вишню, смородину, абрикос, персик. Вітчизняний йогурт за якістю не тільки не поступається своїм імпортним «співбратам», а й, за свідченням спеціалістів, перевершує їх. Бо в ньому все натуральне, немає шкідливих консервантів. Отож — справді цілющий. Та ще й дешевший.

Квазілазер фізика Шингарьова

СЬОГОДНІ ці диво-апарати, що допомагають у лікуванні багатьох хвороб, добре знають у клініках Одеси. Й кожен медик, який ним користується, з вдячністю називає фірму, що його поставила: «Марин». Не якась там іноземна — своя, одеська, очолювана молодим талановитим фізиком Григорієм ШИНГАРЬОВИМ.

А ось звідки з'явилася ота фірма, як створювався і цей, і інші її унікальні прилади — про це знають далеко не всі. Зате сам Г. Шингарьов, у голові якого завжди чимало оригінальних ідей, не може забути, як робив спроби втілити якусь із них у практику, працюючи в університетських лабораторіях. Мусив шукати вихід своїм ідеям у практику самотужки, точніше — з невеликим колом однодумців, створивши власну фірму. І діло — не одразу, правда, не без труднощів — пішло. Виробами фірми «Марин» зацікавилися медики. Не тільки вітчизняні. На міжнародній виставці «Медичне обладнання», що проходила в Одесі, спеціалісти юрмилися не лише біля приладів, що їх демонстрували угорці, словаки, німці, американці, ізраїльтяни, французи, а й біля його терапевтичного квазілазера. Іноземці прицмокували язиками: вміють, вміють таки дещо робити в Україні.

На знімку: Григорій Шингарьов зі своїм терапевтичним квазілазером.

Фото Олега ВЛАДИМИРСЬКОГО.

Жменя сміху по-одеськи

Екскурсія по Одесі. Гід розповідає іноземним туристам:

— Це наш залізничний вокзал. А це — театр музкомедії. Його будували на кошт міста десять років.

Викликають гіда до міськвиконкому, пояснюють, що негоже батьківщину довгобудом ганьбити.

Наступного дня знову екскурсія. Гід розповідає:

— Це наш залізничний вокзал.

Коли ж проїздили повз театр, демонстративно відвернувся.

— А це що? — запитують цікаві інтуристи.

— Ой, справді, що це? — дивується гід. — Театр, мабуть. Але ж учора тут ще нічого не було!

***

— Алло, це база?

— База!

— Рабиновича покличте, будь ласка!

— Тут такий не працює.

— А хто біля телефону?

— Шевченко.

— Це що, військова база?

***

Придбав київський генерал собі відріз на костюм. Та ніхто не погоджується шити, мало матеріалу, пояснюють. А тут якраз відрядження до Одеси. Генерал до тутешнього кравця. Той, на подив, за пошиття костюма береться. Через кілька днів генерал приходить на примірку і бачить, що костюм-трійка готовий.

— Як же це так, ніде не бралися за пошиття, бо, казали, матеріалу мало, — каже генерал. — А у вас навіть трійка вийшла.

— Розумієте, — пояснює кравець, — це ви там, у себе, велика фігура. А в Одесі... Кашкета приміряти будете?

Сторінку підготував Георгій ВОРОТНЮК, власний кореспондент «Голосу України» по Одеській області.

Телефон корпункту в Одесі 22-47-69.

Во изменение информации о четвертой эмиссии акций АБ «ИКАР-Банк» сообщаем, что подписка на акции банка состоится с 30 ноября 1995 года по 30 апреля 1996 года.

Официальный представитель Горьковского завода «АО ГАЗ» и АО «Москвич» (АЗЛК) предлагает со склада в Киеве новые автомобили:

ПАЗ-3205

Автомобили УАЗ всех модификаций

ИЖ-2715
грузовые и грузопассажирские

ГАЗ-3302 «Газель»
ГАЗ-3307
ГАЗ-3309 дизель

ГАЗ-31029
ГАЗ-31029-051
ГАЗ-31029-055
ГАЗ-31022
ГАЗ-310240
ГАЗ-310212

ВАЗ-21043
ВАЗ-21053
ВАЗ-21074
ВАЗ-2108
ВАЗ-2109
ВАЗ-21093
ВАЗ-21099

Микроавтобусы РАФ

прицепы к легковым автомобилям

Москвич 2141-S
Москвич-2335 пикап
Москвич-2141-S (такси)

Тел. в Киеве:
(044) 462-58-78 (многоканальный),
462-54-73, 561-44-00.

По желанию покупателя - дополнительная комплектация автомобиля !
Оптовым покупателям предоставляются существенные скидки.

Телефоны региональных представителей в Украине:

Белая Церковь	(263) 6-02-83	Луганск	(0642) 55-70-21
Винница	(0432) 32-49-60	Луцк	(03322) 5-14-08
Горловка	(06242) 4-63-97	Севастополь	(0692) 23-60-66
Днепропетровск	(0562) 27-06-61,27-99-85	Харьков	(0572) 72-20-47
Дрогобыч	(03244) 3-11-59,2-11-48	Хмельницкий	(03822) 3-61-02
Сумы	(0542) 22-11-71	Черкассы	(0472) 43-20-54
Ивано-Франковск	(03422) 2-53-01	Черновцы	(03722) 4-57-07

АГРОПРОМУСТАТКУВАННЯ

- Станки деревообрабатывающие (СДК-1, СРО4-1, ЛШС-2500, ФСШ3-2, СФ4-3, СВПГ-5, ЦПА-3)
- Пилорамы, пилы рамные, подвески пил (захваты нижние и верхние)
- Пилы дисковые, ленточные, ножи фуговальные
- Дизельэлектрогенераторы 4-500 кВт

Тел./факс (044) 552-10-89, тел. 551-15-64.

Nike, Reebok, Levi, Lee

та інші американські речі на спродаж.

Ціни — від $2,50 на одяг і $3,75 на взуття (мінімальне замовлення існує, ціни є «FOB USA»).

Тел. в Україні: (03241) 32-389 або в США тел.: (716) 847-1281; факс (716) 852-7652.

Станкостроительная фирма «Станколес» производит и реализует:

станок комбинированный универсальный деревообрабатывающий;
токарную приставку к станку деревообрабатывающему;
лентошлифовальный станок ЛШС-2500;
пилы рамные плоские L=1250 мм;
электродрель ИЭ-1035Э;
металлорежущий инструмент в ассортименте;
наборы резьбонарезного инструмента «Рис» и «Инстра» в ассортименте;
петли оконные, дверные 130, 110, 100, 85, 75, 60, 40, завертки оконные;
ключи гаечные рожковые, трубные;
лампочки автомобильные А12В: 5W; 4W.

Возможна транспортировка железнодорожным контейнером.
Форма оплаты: предоплата.
Адрес: 253121, г. Киев-121, ул. Горловская, 226/228.
Тел./факс: (044) 556-72-54.

Організація постійно реалізує:

трактори МТЗ-80 УК, Л, М; МТЗ-82 УК;
двигуни Д-243, Д-245;
паливні насоси до двигунів Д-240, Д-243, Д-245.
Можливий бартер на цукор, борошно, тушонку, олію, гречку, крупи й інше.
Телефони у Луцьку: (03322)4-21-35; 4-33-84; тел./факс 4-42-57.

Інформація про випуск іменних інвестиційних сертифікатів (ІС)

інвестиційної компанії

«Цукор України»

I. Основні дані про емітента

Повне найменування: інвестиційна компанія «Цукор України» у формі закритого акціонерного товариства. Скорочене найменування: ІК «Цукор України». Організаційно-правова форма ІК: закрите акціонерне товариство. Вид взаємного фонду: закритий, адреса: 254112, м. Київ, вул. Дегтярівська, 50. Банківські реквізити: р/р 1467452, ЦОУ АПБ «Україна», МФО 300603.

II. Інвестиційна декларація

1. Найменування фонду: взаємний фонд «Ластівка»: адреса: Київ, вул. Дегтярівська, 50.
2. Цілі діяльності: забезпечення прибутку в інтересах засновників і учасників.
3. Предмет діяльності: спільне інвестування.
4. Основні напрями діяльності: інвестування в цінні папери (ЦП) та придбання нерухомого майна, часток та паїв, що належать державі в майні господарських товариств у процесі приватизації.
5. ІС реалізують за кошти учасників і ПМС за адресою, Київ, вул. Дегтярівська, 50 та в пунктах розповсюдження. ІС не продають іншим інвестиційним фондам та компаніям.
6. На діяльність ВФ накладаються обмеження згідно з чинним законодавством.
7. ІС випускають на суму 92260350000 крб. у кількості 439335 штук номінальною вартістю 210 000 крб.
8. ІС викуповують після закінчення строку діяльності фонду, але не раніше закінчення терміну використання ПМС; ІС підлягають перепродажу.
9. За рахунок ВФ сплачують: винагороду компанії, рекламу, інформацію у засобах масової інформації; випуск ІС, витрати на їх реалізацію; витрати за договорами з депозитарієм, аудитором тощо.
10. Учасникам ВФ не гарантовано фіксований розмір дивіденда. Фактичний розмір дивідендів, отриманий за результатами діяльності закритого ВФ, сплачують раз на рік, по закінченню фінансового року. Місцем виплати дивідендів є агентські пункти та за адресою фонду: Київ, Дегтярівська, 50.
11. Спеціальні чи резервні фонди у ВФ «Ластівка» не створюють.

III. Дані про емісію інвестиційних сертифікатів

ІС випускають на суму 92260350000 крб. у кількості 439335 штук номінальною вартістю 210 000 крб. Початок продажу та обміну ІС на ПМС — 5.11.1995 р. Запланований курс одного ІС на початок продажу — 290000 крб. ІС продають та обмінюють на ПМС фізичним і юридичним особам. ІС не продають іншим інвестиційним фондам та компаніям.

IV. Попередні емісії ЦП

Випущено 29289 простих іменних акцій засновників ІК «Цукор України» номінальною вартістю 210000 крб. на суму статутного фонду компанії — 6150690000 крб.

V. Відомості про засновників

Засновниками ІК «Цукор України» з часткою у статфонді є: Янковой В. М., паспорт серії ІІ-БК № 608616 — 16.3%, Кисленко В. В., паспорт серії VIII-МА №744083 — 16,3%, Почко С. М ., паспорт серії І-МА № 639789 — 4.9 %; Янковой Р. В., паспорт серії ІХ-БК № 525268 — 8.1 %, Янковой С. В., паспорт серії VI-БК № 731583 — 8.1 %, Янковой Ю. В., паспорт серії ІХ-БК № 671448 — 8.1 %., Янкова Л. Г., паспорт серії ІІ-БК № 627855 — 8.1 %, Янковой В. І., паспорт серії ІІІ-ЖД № 548159 — 4.9 %, Школенко Б. П., паспорт серії ІІІ-МА № 680331 — 3.25%, Одінцов К. В., паспорт серії VIII-МА № 715943 — 8.1%, Клименко В. М., паспорт серії І-МА № 740869 — 8.1%, Какорін О. Г., паспорт серії ІІІ-БК № 602471 — 3.25%, Мелентьєв Б. О., паспорт серії VII-МА № 600423 — 2.4 %.

VI. Органи управління компанії

Президент виконавчої дирекції: Клименко В. М., паспорт серії І-МА № 740869. Частка у статфонді — 8.1 %. Посада за останні три роки: доцент Державної академії легкої промисловості України.

Головний бухгалтер компанії: Клименко В. К., паспорт серії ІХ-МА № 718556. Частка у статфонді — 0 %. Стаж роботи — 1 рік. Посада за останні три роки: бухгалтер МПКП «Продтекс».

VII. Відомості про інвестиційного керуючого фонду ІК «Цукор України»

Свідоцтво про реєстрацію № 23388412 від 21.06.1995 року. Дозвіл на діяльність з випуску та обігу ЦП № 751 від 5.10.1995 р. Афілійованими особами є засновники компанії.

VIII. Відомості про депозитарій фонду

Депозитарій АППБ «Аваль», Київ, пр. Лєскова, 9. Держреєстрація № 94 від 27.03.1992 р. Р/р № 700161331 в ОПЕРУ НБУ по м. Києву та області, МФО 300335. Ліцензія Мінфіну № 22 від 13.06.1994 р. Склад засновників та їхня частка у статутному фонді: АБ «Інко» — 35 %, Пенсійний фонд — 15 %, Укрдержстрах — 17%, МП «Баланс» — 10 %, МП «Форсейнтинг» — 10 %. Укладено депозитні договори: з «Ксен інвест», «Конгрес інвест», «Авоальянс інвест», «Енергогарант».

IX. Відомості про аудитора фонду

Аудиторська фірма «Еліда», Київ, провулок Рильський, 10. Свідоцтво про реєстрацію № 649 від 18 квітня 1995 р. Ліцензія № 000653. Сертифікат: серія А № 002005.

X. Права власників ІС

Власник ІС має право: отримувати прибуток від ІС як дивіденди; у разі ліквідації фонду отримати частину прибутку у розмірі, пропорційному до кількості ІС; здійснювати перепродаж ІС.

Інформація про другий випуск облігацій

комерційного акціонерного банку

«Демарк»

Комерційний акціонерний банк«Демарк» створений за рішенням зборів засновників 28.02.92 р. і зареєстрований Національним банком України 10.07.92р., реєстраційний №122.

Статутний фонд (101 740 950 тис. крб.) сформований за рахунок випуску 10 174 095 шт. простих іменних акцій номінальною вартістю 10000 крб. кожна.

З метою залучення додаткових фінансових ресурсів для розширення можливостей банку в наданні банківських послуг, захисту грошових коштів громадян від інфляції на засіданні ради КАБ «Демарк» (протокол №4 від 9 жовтня 1995 р.) прийнято рішення про другий випуск іменних процентних конвертованих облігацій комерційного акціонерного банку «Демарк».

Плановий обсяг емісії — 8 000 000 тис. крб. Буде випущено 4 000 000 штук іменних процентних конвертованих облігацій номінальною вартістю 2 000 крб. Ціна продажу буде встановлюватися залежно від попиту та пропозицій за рішенням правління банку.

Облігації оплачуються національною валютою України. Акціонери банку мають переважне право на придбання облігацій.

Проценти за облігаціями сплачуються щокварталу в розмірі не менше 25% річних. Процент за облігаціями визначається за рішенням правління банку.

Облігації випускаються строком на 14 місяців, з 25 грудня 1995 року по 25 лютого 1997 року. Погашення облігацій відбуватиметься за номінальною вартістю.

Облігації випускаються в безготівковій формі — у вигляді електронних записів на рахунках власників. На загальну суму облігацій власникові видається сертифікат.

Початок продажу облігацій — 25 грудня 1995 року.

Закінчення продажу — 27 грудня 1995 року.

Розповсюдження облігацій, виплата відсотків за ними та їх погашення проводиться за адресою:

КОМЕРЦІЙНИЙ АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «ДЕМАРК»
250000, м. Чернігів, вул. Комсомольська, 28.
тел.4-03-86, тел. факс 4-00-25

Автомобильные

ТЕНТЫ

Изготовление, ремонт;
г. Киев, 296-19-65.

Организация реализует:
набивку сальниковую;
ткань и шнуры асбестовые;
накладки тормозные.
Низкие цены
система скидок.
Тел/факс — (04868) 6-00-56.

Арбітражний суд Кіровоградської області (316022, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) порушив справу за № 716/6 про банкрутство приватного підприємства «Комінвест», яке розміщується за адресою: м. Кіровоград, вул. Ушакова, 1-а, офіс 1101, р/р 468717 в Кіровоградському відділенні ПІБ, МФО 323301, директор — Майстренко Сергій Олександрович.

Претензії кредиторів приймають в місячний термін.

У номер

● *Севастополь*

Чорноморці обиратимуть Державну Думу Росії

Моряки Чорноморського флоту в ході виборів до Державної Думи Федеральних зборів Російської Федерації голосуватимуть по 194-у Ленінградському виборчому округу м. Москви. З цією метою рішенням Міністерства закордонних справ РФ по узгодженню з МЗС України на Чорноморському флоті створено 19 виборчих дільниць, з яких 9 — у гарнізонах ЧФ і 10 — безпосередньо в Севастополі. На виборчі дільниці 17 грудня прийдуть лише ті адмірали, офіцери, прапорщики і мічмани ЧФ, які мають російське громадянство (їх, за даними, 7 відсотків), а також моряки строкової служби, призвані на ЧФ із Росії.

Окрім моряків ЧФ, громадянство Росії нібито мають понад 10 тисяч кримчан, які голосуватимуть в одній із російських військових частин Сімферополя.

Як відомо, вибори проходитимуть за мажоритарно-пропорційною системою. Уже відомі імена всіх 17 кандидатів у депутати по 194-у округу. Серед них — незалежні кандидати Едуард Савенко (Лимонов), Алла Ярошинська, член «Конгресса русских общин» Олександр Дондуков, член ЛДПР Георгій Лукава та інші. Що ж до виборів за списками, то у керівництві ЧФ дуже хотіли б, щоб кримчани — громадяни Росії віддали перевагу виборчому блоку «За Родину!», оскільки тут балотується командувач ЧФ адмірал Едуард Балтін.

● *Сімферополь*

Знову дружитимемо

Відновленню порушених економічних зв'язків була присвячена зустріч у Сімферополі Голови Верховної Ради Криму Євгена Супрунюка з Надзвичайним і Повноважним Послом Угорщини в Україні Лорандом Тотом. Основну увагу вони приділили подальшому співробітництву Автономної Республіки Крим з областю Бач-Кишкун Угорщини.

● *Луганськ*

Шахта видає на-гора... воду

Мінеральну воду під назвою «Астаховська» (за назвою найближчого села) почали розливати у пляшки у Свердловському районі. Як запевняють спеціалісти, за своїми цілющими якостями вона не поступається знаменитим «Єсентукам-20».

Мінеральна вода тут забила джерелами ще десять років тому. Але ніхто за ними не доглядав, а тут ще й шахта «Маяк», що знаходиться поруч, закрилася. Кришталеві криниці замулились. І от за справу взялося товариство «Витік». Закупило одне з приміщень шахти, установило там новітню автоматичну сатураторну лінію, інше обладнання.

● *Черкаси*

Море наблизилося до Черкас

У Черкасах завершено будівництво туристського причалу, аналогів якому немає в Україні. Унікальна архітектурна споруда на березі Дніпра зведена на кошти АТ «Черкаський річковий порт» за допомогою судноплавної компанії «Укррічфлот». Віднині «Митниця» — така назва причалу (на честь села, що колись служило воротами древніх Черкас) — може приймати не лише річкові пароплави, а й морські судна.

Проблема

Чому ревуть корови, коли ясла повні?

У словах голови КСП «Росія» Зіньківського району Федора Шрама — біль і тривога:

— Невже в нас у країні нікому м'ясо не потрібне? Заїжджав цими днями місцевий гендляр — пропонував на Ліван худобу сплавити. Та я принципово не погодився, бо чим тоді своїх людей годувати будемо, коли усе за моря розпродаємо. Якби років зо п'ять тому ми мали таке стадо, то за виручені кошти могли б півсела відбудувати. А нині, якщо і продати корів, хіба що на одну — дві коробки і виторгуємо. Що воно в нас таке діється?

Монолог досвідченого керівника прозвучав так гірко, що я і сам подивувався: чому досі в колгоспах ще займаються тваринництвом? З ним сьогодні склалася парадоксальна ситуація. Галузь, що донедавна надзвичайно прибуткова, перетворилась у збиткову.

— Ціни на тваринницьку продукцію і наполовину не відповідають затратам, — розповідає заступник начальника обласного управління сільського господарства та продовольства Іван Мартиненко. — Молоко, приміром, держава закуповує в селян по 15 тисяч за кілограм, а собівартість його — щонайменше 30 тисяч. Звідси всі біди. Найперша — зменшується поголів'я, втрачено економічні стимули для нарощування обсягів виробництва як молочного стада, так і м'ясного, птиці. Вихід я тут бачу єдиний: потрібна державна дотація на тваринницьку продукцію. До речі, вона є всюди у світі. В Європі, скажімо, її частка сягає 30 відсотків, а в Японії — 92.

Тим часом на Полтавщині окреслилася й інша, досить характерна й перспективна тенденція у розвитку тваринницької галузі. Якщо в колективних і державних підприємствах практично повсюдно худобу і птицю пускають під ніж, то в особистих підсобних господарствах навпаки — її нарощують. За останні роки кількість корів у населення зросла на 25 тисяч голів, свиней — на 250 тисяч. Виходить, на селянському подвір'ї живність незбиткова, і її утримання є істотною підмогою у сімейному бюджеті. Гадаю, тут є над чим подумати насамперед фахівцям і вишукати шляхи для структурної перебудови галузі.

Інша, не менш парадоксальна і болюча, проблема — збут продукції. Загалом Полтавщина сповна забезпечує себе м'ясом і молоком, птицею, яйцями і навіть має їх подвійне перевиробництво. Для прикладу. Нині на складах області нагромадилося більше як 2 тисячі тонн масла. Його вже просто нікуди дівати, а покупців немає, бо в переробних і торговельних організаціях немає обігових коштів. Разом з тим розрахунки за продукцію, надану для реалізації, затримуються на кілька місяців. І борги колгоспам сягають уже кілька трильйонів карбованців. Звісно, вони з часом будуть покриті, але ж гроші девальвуються. Іншими словами, село сьогодні за дурницю кредитує державу.

Тим часом саме воно переживає не найкращі часи. І навіть з огляду на сприятливий кормозаготівельний сезон, вчасно проведений ремонт тваринницьких приміщень, що дає упевненість в успішному проведенні зимівлі, продуктивність стада в майбутньому не підвищиться. Бо знову різко збільшилася вартість комбікормів, особливо пташиних. Та й, зрештою, нині вигідніше продати саме зерно або комбікорм, ніж, згодувавши його, виростити якусь живність, а затим не знати куди її приткнути. Ось і виходить замкнене коло. І стає зрозуміло, чому ревуть... корови, навіть коли в яслах повно.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Не перевелися ще п'ятисотенниці

По 500 центнерів цукрових буряків з гектара зібрали на центральному відділку науково-виробничого об'єднання «Еліта» (директор Володимир Юренко), що знаходиться неподалік Кіровограда. З'ясовується, й досі живуть п'ятисотенниці. Лише два дні потрібно було трудівникам «Еліти», щоб розпочати й завершити «солодкі жнива». Щоправда, середній результат — трохи скромніший: на гектар вийшло по 350 центнерів.

Справжній кінь — надійніший сталевого

У КСП «Батьківщина» Знам'янського району тваринники обох молочнотоварних ферм відмовилися використовувати трактори для забезпечення їх кормами, для внутріфермерських перевезень. Підводять «сталеві коні»: то пального немає, то мастил. Та й задорого. А живі коні надійні, їх ні заправляти не треба, ні ремонтувати. Отож і завело господарство цілу конеферму з 80 тварин, які стали надійною підтримкою для молочної галузі.

Микола ВОЛОК.

Кіровоградська область.

Вітаміни для грунту

У кар'єрі біля Старої Вижівки розпочалися підготовчі роботи для видобування мінералів, з яких виготовляють фосфорні добрива. Цю звістку радо зустріли трудівники Полісся, землі яких потребують мінеральних добрив. За підрахунками геологів, запаси фосфорних мінералів становлять тут 150 тисяч тонн, залягають вони на глибині 10—12 метрів. Уже запрацювали агрегати майбутнього цеху з виготовлення фосфорного борошна. Перші 90 тонн цінних добрив надійшли до господарств Старовижівського району.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Вірьовка — не наркотик

Такий головний аргумент наводять на Заході, де розгортається широка кампанія на захист... конопель. Справді, ревнителі боротьби з «гашишним» зіллям не бажають і слухати про корисні властивості цієї культури. Тим часом коноплі знаходять дедалі ширше застосування у виробництві паперу, одягу, меблів, фарб, харчових продуктів. Як, до речі, і тих самих міцних надійних довговічних вірьовок. Що ж до наркотичних речовин, через які цю рослину поставлено поза законом у багатьох країнах, то цей мінус відтепер, схоже, відходить у минуле.

Заслуга в цьому — науковців Глухівського інституту луб'яних культур, єдиного, до речі, у світі закладу такого профілю. Вони вивели практично безгашишні сорти конопель, які нещодавно були презентовані у Національному виставковому центрі на міжнародній виставці «Ринок сортів насіння країн світу». Результатом виставки були численні замовлення закордонних підприємств на нові сорти конопель української селекції.

Цікаво, може, хтось і мак реабілітує?

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Сумська область.

«Казка»... для бабусь. І не тільки

Голова сучасного колгоспу може керувати по-всякому. Може, позбувшись адміністративних ланцюгів і вільно дихнувши, починати по-справжньому господарювати. Може навпаки, хильнувши склянку первака, бідкатися учорашньому парторгові, що не дають ні бензину, ні солярки, що вся техніка стоїть і приміщення ферм валяться. А може, добре зорієнтувавшись у сучасних умовах і чітко налагодивши виробництво, зрідка подумати і не про господарство. Про що? Наприклад, про кафе, де могли б знайти тепло й затишок і безоплатно пообідати бідні, а то й безпритульні.

Саме так і зробив голова КСП імені Тараса Шевченка Здолбунівського району Віктор Атаманюк. Одного разу звернув увагу на кафе «Казка», що на околиці Здолбунова, — непривабливе, рідко відвідуване. За згодою районної влади і місцевого фонду державно-комунального майна підприємливий голова взяв кафе в оренду з правом наступного викупу. І зробив усе, щоб назва харчувального закладу відповідала його, так би мовити, змісту.

Кафе невпізнанно змінилося. Поліпшилася якість страв, збагатилося меню. Побільшало відвідувачів. Тут почали влаштовувати щоп'ятниці безоплатні обіди для соціально незахищених людей. Згодом, коли кафе буде приватизоване, кількість таких благодійних днів збільшиться. До речі, КСП імені Тараса Шевченка турбується не лише про самотніх і бездомних, а й зі знижкою продає свою продукцію дитячим садкам, лікарням, інтернатам...

Оце саме те, що давно практикується в усьому цивілізованому світі: сильний допомагає слабшому. А то в нас є багато охочих побазікати з високих трибун про соціальний захист трудівників і малоімущих, про необхідність «накор-рмить нар-род», та таких у списках благодійників не побачиш, бо їм найдорожче власне благо. Але є, як бачимо, не лише політикани-базіки, а й справді милосердні люди.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівненська область.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Перший заст. головного редактора А. ГОРЛОВ.
Редколегія: С. ПРАВДЕНКО (головний редактор), О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ **ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.**
♦ **Рукописів не повертаємо.**
♦ **Листування з читачами — тільки на сторінках газети.**

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ **За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.**
♦ **Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.**
♦ **За точність викладених фактів відповідальність несе автор.**

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 366910.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311221.